

BUDAPESTI CZÉGEK.

Eisenschiml és Wachtl Budapest, Váci utca 12. Gyár: Bécs, Kaisersstrasse 62. Legnagyobb raktár mindennemű fény- pészeti gépek és készülékekkel. Alapítva 1856. — Többször kintitve. Árjegyzékek ingyen és bérmentve. Uj! A fotografálás elemi. Ár 2 frt.	„Toronyórák“ palota, lakanya. gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be Mayer Károly L. 1-es magyar gőz-órágyára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költséggel. bérment.	KERTÉSZ TÓDOR. Műiparuk tára. Kunstgewerbliche Geschenke- Gegenstände. Magazin des Nouveautés Indus- trielles. — Fancy Goods. Budapest, Kristóf-tér (Gróf Teleki palota).	A Magyar Asphalt részvény-társaság Budapest, Andrássy-út 30 elvállalja jótállás mellett legolcsóbban asphalt-burkolatokat fektetését és nedves lakások, pinczék, stb. gyökere száraztatását. Telefon.
ROTHBERGER JAKAB cs. és kir. udvari szállító. Budapest, Váci-utca 23. a nagy Kristófhoz ez. házban. Kész férőruhák a legújabb választékban. A készit- mények elegáns, tartós és jutányos voltáért, valamennyi világiállásokon a legmagasabb érmeikkel kitüntetve.	Tülszárítók Mezőgazdasági Gépek és Alkatrészek Budapesti ajánl és elhelyez	Gerson Anna asszony BUDAPEST, Andrássy-út 21. (félelelet).	STOWASSER J. hang-szergyára Budapest, II., Lánchíd-u. 5. a cs. és kir. hadsereg szállítója. Mindennemű hang- szerek és alkatrészek. Igazítások a legpontosab- ban eszközöltenek. Árjegyzék kérésre ingyen.
Viszlatlan esőköpeny, gummi sárcipő és csizmák. Sebészeti műszerek és kötszerek stb., torna- és testdózsák. SCHOTTOLA ERNŐ * BUDAPEST, Feneclere-palota. Gummi és linoleum szőnyegek. Sebészeti, műszaki és pinczegazdasági árjegyzékek kérésre bérmentve.	LATZKOVITS A. BUDAPEST, IV. kerület, Váci-utca 22. szám. Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.	Hirdetések felvételnek a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.	

Budapesti villamos városi vasut részvénytársaság.

HIRDETÉS.

A budapesti villamos városi vasut részvénytársaság 1894. évi április hó 16-án tartott III. rendes közgyűlése által a társaság igazgatóságának adott felhatalmazás és kereskedelemügyi m. kir. Minister ur ó Nagyméltóságának 1894. évi november hó 3-án 77,777/94. sz. a. kelt magas rendelete alapján ezennel közzhírre tétetik, hogy a társaság 5 millió forintban megállapított alapitókijének kiegészítésül 1 millió forint névértékű 10,000 darab részvény kerül kibocsátásra, a következő módokat szent:

1. Kibocsátatik 10,000 darab, 100 frt névértékű, az 1895. évi osztalékról szóló, szelvényekkel ellátott részvény 215 frtnyi árfolyamon, mely részvények az eddig forgalomban levő 40,000 darab részvénytől közösen az 1895. évtől kezdve vesznek részt a társaság nyereségében.

2. A régi részvényesek elővételi joga olyképp biztosítottatik, hogy minden régi részvény birtoka egy 215 frt árfolyamu új részvény átvételére jogosít. Részvényesek, kik négy részvénytél kevesebbet bírnak, minden egyes részvény után 1/4 részvényre szóló igazolványt kapnak, olyképp, hogy négy ily igazolvány alapján egy új részvény igényelhető.

3. Az elővételi jog gyakorlása 1894. évi november hó 16-tól bezárólag 1894. évi november hó 26-ig az angol-osztrák bank budapesti fióktelepének pénztáránál (V. Fűrdő-utca 6. földszint) az üzleti órákban, d. e. 9—12-ig bejelentendő. Azon részvényesek, kik ezen elővételi jogot érvényesíteni kívánják, felhívattak, hogy részvényeiket a fenti határidőn belül a jelzett helyen, kettős jegyzék mellett (melyek ugyanott díjmentesen adtnak ki) bemutatassák és minden új részvényért 215 frtot, minden 1/4 részvényről szóló igazolványért pedig 53 frt 75 krt lehessenek. A régi részvények az elővételi jog gyakorlását kintitűtő lebélyegzés után azonnal visszaadnak és ideiglenes elismervények fognak kiadni úgy az egész részvényekre nézve, melyek az 1895. év első felében — külön hirdetés szerint — az 1895. évi osztalékról szóló szelvényekkel felszerelt végleges részvényekkel fognak kicseréltetni, valamint az 1/4 részvényekre nézve, melyek az 1895. év végeig olyképp lesznek végleges részvényekkel becserezendők, hogy 4 db ily részvény fog egy végleges részvény átvételére jogosítani.

4. Részvényesek, kik részvényeiket a jelzett határidőn belül be nem mutatják, elővételi joguktól elesnek és azt később nem gyakorolhatják.

Budapest, 1894 november hó.

A budapesti villamos városi vasut részvénytársaság igazgatósága.

PESTI HAZAI ELSŐ TAKARÉKPÉNZTÁR-EGYESÜLET.

A pesti hazai első takarékpénztár-egyesület 1894. évi november hó 25-én délelőtt 10 órakor Budapest Pestvármegye székháza dísztermében (Gránátos-utca)

Rendkívüli Közgyűlést

tart.

5973

Tárgysorozat:

1. Igazgatósági előterjesztése a részvénytőke felemelése iránt.
2. Az alapszabályok néhány szakaszának módosítása.

Ezen közgyűlésre a t. cz. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja, akár saját személyében, akár meghatalmazott által szavazati jogát, kinek részvénye 1893. évi december hó 31-ig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap d. u. 5 órájáig az egyesület főpénztáránál, le nem járt szelvényeivel együtt letétetett.

Budapest, 1894 november hó 14.

Az igazgatóság.

(Utányomat nem díjaztatik.)

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

Klősz György
 fényképezési és műszaki műintézete,
 (jelenleg Kossuth Lajos utca 18.)
 November hó 6-ikától fogva
 Városligeti fasor 49. sz. a.
 (saját házában) lesz.

Villamos vasut megálló-hely a ház előtt.

SZŐRVESZTŐ POR

(Poudre dépilatoire)

BRÜNING G. C.-től, M. m. Frankfurtban.

Elismert legjobb szőrvészítő szer, mérgegmentes, egészen ártalmatlan, a leggyöngédebb bőrt sem támadja meg, ennél fogva hölgyeknek kiválóan ajánlható. Hatása rögtön és tökéletes. Egyetlen szőrvészítő szer, mely orvosilag ajánlható, a melynek Oroszországba vitelét a szent-pétervári orosz hatóság megengedte, a mely az antwerpeni világkiállításán az ottani Musée commercial de l'Institut supérieur de Commerce által elfogadva és kintitűtve lett. Egy üvege 1 frt 75 kr., a hozzávaló ecet 12 kr.

Raktár: Budapest, TÖRÖK J. gyógyszerárban, Király-utca 12. szám.

Összes
gazdasági
gépek.

Gőzcséplők.

Szigoruan a magyar gazdasági viszonyokhoz alkalmazott gyártmányok.

Az összes gazdasági gépeket tartalmazó árjegyzékkel, szakba vágó felvilágosítással és tanácsokkal, árak és feltételek közlésével szívesen és díjmentesen szolgál

Első Magyar Gazdasági Gépgyár
 részvény-társulat.

Gyártelep: Budapest, külső Váci-út 7. szám.

Czímre ügyelni tessék!

47. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, NOVEMBER 25.

41. ÉVFOLYAM.

Közlötték feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egyező evró 12 frt
 POLITIKAI UJDONSÁGOK együtti | tétele - 6

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG | egyező evró 8 frt
 | tétele - 4

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK | egyező evró 5.—
 | tétele - 2.50 Keltetői előfizetésekre a postai
 megfizetéstől vitelű is csatolando.

JENŐ FŐHERCZEG MINT A NÉMET LOVAGREND NAGYMESTERE.

EZ ELŐTT NYOLCZ ÉVVEL avattatott föl Jenő főherczeg a német lovagrend fogadalmi lovagjává. Lapunk azon alkalmából tüzetesebben ismertette úgy magát a rendet, mint a lovaggá avatás szertartásait. Most, a rend legutóbbi nagymesterének, Vilmos főherczegnek véletlen halálával a nagymesteri méltóság szabály szerint a rendben szolgáló ifjabb főherczegre, Jenőre szállott, kit e hó 19-én délelőtt a szokásos szertartásokkal iktattak be új méltóságába. Ez alkalmából időszerű, hogy az új nagymestert rendi öltözetében bemutatassuk a visszapillant-sunk röviden a rend múltjára is.

A német lovagrend a kereszties háborúk idején, 1128-ban keletkezett Jeruzsálemben, beteg harcosok és zarándokok ápolására. Végleges szabályozása 1199-ben, Akkon (Akre v. Ptolemais) város ostroma idején történt, a már elébb keletkezett Johannita-rend mintájára. Ekkor lett egyházi lovagrendd és tette magára kötelezővé a szerzetesi hármast (szegénység, nőtlenység, engedelmség) fogadalmat. A pápa, III. Kelemen, (1191 febr. 6.) úgy erősítette meg, hogy miként a Johanniták olaszokat, a templomosok francziákat ápoltak: úgy a német lovagrend tisztán német zarándokok ápolásával foglalkozzék. Idők múltán a rend Ázsiából haza szorult Európába, illetőleg Németországba. Idők folytán különböző fejedelmektől annyi adományt nyert, hogy birtokai 40 négyzetmérföldre terjedtek s 11 tartományra osztva 90,000 lakossal bírtak. De ez csak 1525 utánra értendő; mert az előtt, mikor Lengyelországgal az egész Poroszország fölötti uralmon osztozott, még sokkal gazdagabb és hatalmasabb volt a rend. Feje örökös hercegi rangot és nagymester (Hoch- und Deutschmeister) czímet viselt s a rend legvirágzóbb korában

JENŐ FŐHERCZEG A NÉMET LOVAGREND ÖLTÖZETÉBEN.

előbb Velenczében, majd Marienburg várkastélyában, a középkori építészetnek a legszebb és legnagyobb alkotásában székelt. A reformáció óta egyre hanyatlott a rend úgy hatalomban, mint tekintélyben. Lovagjai a katolikus egyház tanainak fegyverrel való terjesztőiből az emberbaráti földadatok szolgálatában buzgólkodó szerzetesek egy fajává lettek. Fő teendőjük kórházak alapítása és fentartása lett s az ma is. Az 1805-ki pozsonyi béke alapján a nagymesteri

előbb Velenczében, majd Marienburg várkastélyában, a középkori építészetnek a legszebb és legnagyobb alkotásában székelt. A reformáció óta egyre hanyatlott a rend úgy hatalomban, mint tekintélyben. Lovagjai a katolikus egyház tanainak fegyverrel való terjesztőiből az emberbaráti földadatok szolgálatában buzgólkodó szerzetesek egy fajává lettek. Fő teendőjük kórházak alapítása és fentartása lett s az ma is. Az 1805-ki pozsonyi béke alapján a nagymesteri méltóság az osztrák császárra ruházottatott. Az 1809-ki bécsi béke Németországra nézve egészen megszüntette a rendet. Birtokai azon fejedelmekre szálltak, a kiknek területébe estek. Csupán Ausztriára nézve lett annyi kivétel, hogy itt a rend úgy régi szervezetét, mint birtokait megtartotta, de itt is azzal a különbséggel, hogy a nagymesteri méltóság a császárról a főherczegekre szállott s a rend különböző osztályú lovagjait is itteni nemeseik közül toborozta. Az uralkodó család főherczegei közül mindig akadt egy-kettő, a ki a nagymesteri méltóság és javadalmak birtoklása végett a rend lovagjai közé lépett. Ilyen volt legutóbb Vilmos főherczeg és ilyen ma Jenő főherczeg. A német lovagrend lovagjai a rendi öltözetet a johannitáktól kölcsönözték. A nagymesternek, illetőleg a rendnek főjelvénye egy fehér köpeny, a bal vállára varrt fekete szegélyezett sárga (arany) kereszttel. Czímei közt első az egyházi: a főtisztelendő, mely mellett azonban minden világi czímei is megmaradnak. A szerzetesi fogadalmat hozza magával, hogy a nagymester rendszerint nőtlen maradjon. A rend tagjainak szabályszerű öltözte régebben teljes páncél-ruházat volt; ezen felül viselték a tiszta fehér, ball vállán, fekete posztó-kereszttel jelezte köpenyt. Később János jeruzsálemi királytól azt a szabadságot nyerték, hogy a fekete kereszt mezejére még egy kisebb arany keresztet hímestethessenek. Ennek a kisebb keresztnek a négy hegye Szent Lajos franczia király kegyéből egy-egy franczia lilomban végződik. Majd III. Frigyes német császár engedélyéből a kereszt középe még az egyfejű birodalmi sas is beilleszthetett. Legújában 1869-ben és 1874-ben szabályozták a rend öltözetét.

A német lovagrend múltja hazánk történelmével is kapcsolatos. II. Endre királyunk a Szentföldre utazása előtt Erdély déli részén megtelepítette s 1211-ben a Barcaság

egész területével megajándékozta a rendet, azzal a kikötéssel, hogy a be-betörő kunok ellen tartozik a rend kellő erővel az egész Erdélyt védelmezni. Minthogy azonban a rend ennek a kötelességének eleget nem tett, ugyancsak Endre király haddal verte ki a rend lovagjait s vitézeit az egész ország területéről. Sokkal később, 1577-ben ismét be akarták őket hozni Magyarországra s a német császárral e részben egyetértő király már biztatta is őket, hogy a magyar országgal ellenséges viszonyban álljanak Kanizsát és a környező összes várakat; de ez a terv a magyar rendek ellenállása miatt dugába dőlt. Egyszer még a múlt században is nagy birtokhoz jutott a rend Magyarországon. Ugyanis 1702-ben félmillió forintot megvásárolta az egész Jász-kun kerületet; de e jó vásárnak nem sokáig örvendhetett, mert a vétel már 1715-ben érvénytelennek nyilvánított, s ezzel a német lovagrend utóljára és végképen kiszorult hazánk területéről.

Jenő főherceg különben, mikor a *hoch-und deutsche meisteri* köpönyegét magára ölté, semmi eddigi állásáról és méltóságáról nem volt kénytelen lemondani. Valószínűleg még lakóhelyét sem kellend megváltoztatnia, mivel a nagymester széke már régente sem volt állandó helyhez kötve. Így tehát a főherceg legalább még egy időre Olmützben marad, hová Budapestről költözött.

Jenő főherceg gyermek kora óta jól ismeri hazánkat és jól beszéli nyelvünket. Itt lakása közben örömet érzinkett főúri köreinkkel, melyek egészen el voltak ragadtatva személyes szeretetméltságtól. Egy-egy nyilvános bálon is megfordult, hogy színről-színre láthassa a magyar társadalomnak a polgári rétegeit is; színházaiknak pedig éppen rendes látogatója volt. A művészetnek általában nagy barátja; de különösen szereti az egyházi zenét. Maga is jeles énekes; bizalmas körben szívesen hallatja szép, értelmes hangját. Nagybátyja és elődje, a nyáron szerencsétlenül járt Vilmos főherceg gyakran és örömet kisért mesteri zongorajátékával a fejedelmi énekes, ritka műveltséget nyújtva a hallgatóságnak, mely rendesen az uralkodóház tagjainak zárt köréből állott. Jenő főherceg, míg Budapesten lakott, külön saját zenekart tartott szolgálatában. Közös hadseregünknek előkelő állást foglal el, mint huszárezredes. További emelkedésre még elég ideje van, mert még csak 31 éves fiatal ember.

ERIK.

Finn elbeszélés. — Közli: Bán Aladár.

I.

Dobra került a norolai ház. A férfi, a ki eddig birtokosa volt a háznak, sötét gondolatok között, elfáradt lélekkel járkált a ház mellett levő telek ösvényén, homályosuló szemmel tekintgetve tönkrement birtokára. Egy fiatal ember közelédtet hozzá lassu lépekkel. A mint egymás mellé értek, mindketten folsóhajtottak s az ifjú keserűen, élesen így szólt:

— „Az én vagyonom és az én házam ez, a mit itt eladnak!”

— „Ha a tied, miért hagyod eladni?” — felelt az idősebb férfi rövid idő múlva.

— „Könnyű most beszélni, mikor már eltékoztál!” — kiáltott föl az ifjú hevesen.

Az idősebb férfi semmit sem szólt erre, hanem csendesen odébb ment. Az egyik volt az apa, a másik a fiú. Ezután nem sokára eldőlt a ház

JENŐ FŐHERCEG A NÉMET LOVAGREND NAGYMESTERI PÁNCÉL-ÖLTÖZETÉBEN.

sorsa. Ugyanaz vette meg, ki adósság miatt dobra üttéte. De hát miképpen jutott ennyire a norolai ház? Mindenütt jó hírből volt s mint gazdag, vagyonos házat emlegették. A dolog története nagyon egyszerű.

Norolában szorgalmasan szántottak; a kenyeret veritékkel keresték meg, de ez a kenyér mindig tiszta volt. A bőséget nem ismerték, de a szükségét sem. Az adót megfizették a maga idejében; buzgón jártak az Isten házába. Tudták, hogy derűre ború jön és vihar után nyugodtan várták a derűt. Egy szóval: Norolában úgy éltek, mint a jó finn földművelők szoktak.

De egy napon egy úri ember érkezett oda, hosszúszerű bőségszobában, cigarettá volt a szájában és duzzadó pénztáskája az oldalán. Ebből a táskából elővett egy csomó bankót és úgy szólt Norola gazdájához, mint egykor a kísértő: „Mindezt neked adom, ha — eladod erdődet.” — S Norola eladta az erdőt és zsebre vágta a pénzt. De mit csináljon most evvel a kincsesel, mely oly hirtelen, váratlanul jött, mintha az égből hullott volna alá? Az a néhány ezer márká, mely tizedrészt se tette ki az erdő valódi értékének, égette a Norolai markát.

Sokan azt tanácsolták neki, hogy vigye a bankba. Meg is fogadta ezt a tanácsot és elindult, hogy pénzt a városba vigye. De itt össetalálkozott néhány különösen barátságos indulatú emberrel, a kik azt javasolták neki, hogy sokkal jobb és hasznosabb lenne pénztét kikölcsönözni egyese-eknek — például nekik, — mint a bankban „eltemetni”. Ezen kívül találkozott Norola birtokosa a városban más jó barátokkal is, kik napnál világosabban bebizonyították neki, hogy ő a világtól minden tekintetben teljesen el van maradva, hogy ő nem tud úgy élni, mint kellene és egy ilyen emberhez illenék. Volt egy, a ki különösen megnyerte tetszését és a ki Syöterpummának (Szüöterpumm) nevezte magát. Ez tulajdonképpen nem kért tőle pénzt — bizonyos előkelőséggel ádvá tudtára, hogy ő dú-

gazdag ember, — hanem e helyett egy nyalka paripát kínált neki megvételre, mely az ő szavai szerint már több díjat nyert a lövészeken. S mivel Norolainak volt pénze bővíben, hát megvette attól a jóindulatú Syöterpummától a lovat és pénzt kölcsön adta új és kedves ismerőseinek.

De a dolognak rossz vége lett. Mert a mint első ízben levették a lóról a nyeret Norola udvarán, szétszakította a féket és ugrálva, ficzkándozva, egy hegyes sövénykaróba lépett, mely szűgét annyira megsebezte, hogy ennek következtében pár hét múlva kilehelte párját. Ez a kellemetlen eset Norolait nagyon fölbosszantotta. Mindjárt elhatározta, hogy vesz egy másikat, éppen olyat, mint ez volt, mert hazatérteben nagyon beleszeretett a büszke paripának dölczeg vágatásába. Rögtön tudtára is adta e szándékát Syöterpummának, a ki nyomban küldött egy más paripát, barátság kedveért egész olcsón. Hisz alig nyert rajta többet egypár száz márkánál; de ezt a Norolai soha se tudta meg. Büszkén járkált aztán szép, új paripáján ismerőseihez és vidám napokat éltek. A házat fényesen berendezték, de a földművelésről teljesen megfeledkeztek.

De hát száz szónak is egy a vége. Pár esztendő múlva észrevette Norolai, hogy a füle se látszik ki az adósságból. A pénz elfogyott és hitelhez fordult s utóbb több volt az adósság, mint a mennyit ért a ház. A főhitelező Syöterpummi volt, a ki végre — mivel félt, hogy a ház egészen a pusztulás szélére jut — az egész birtokot lefoglaltatta magának. Ez volt Norolának egyszerű története.

II.

Norolában volt egy telt arezú fiú, Erik; ugyanaz, a ki az árverés előtt oly hevesen beszélt atyja telkének ösvényén. Szülőházának pusztulása nagy hatással volt Erik lelkére. Keserűséget öntött szívébe és gyűlöletet az egész világ ellen. Belátta, hogy minden ismerettség csak ravaszság, a barátság az önérdék keresése és a szeretet a vágyak kielégítése. Már kezdettől fogva makacs és egykissé gyanakvó természetű volt. Most ehhez járultak a keserűség és azok a gondolatok, melyeket az imént említettünk; így született azután az önzés, melynek nem volt egyéb célja, mint a saját haszna, nem volt egyéb törekvése, mint vágyainak betöltése.

Erik atyai házában romlása miatt átkozta a világot, mely igazságtalanul elragadta tőle tulajdonát, de megesküdött magában, hogy egykor még ő lesz Norolának ura. Oda is lépett mindjárt az árverés után Syöterpummához és ajánlkozott a ház szolgájává. Az új gazda mosolyogva egyezett bele, bár kissé furcsának tetszett előtte ez az ajánlat.

— „Hisz te ismered legjobban a háznak minden csínját-bínját,” — szólt Syöterpummi.

— „Ugy van, én jól ismerem a háznak minden csínját-bínját,” — dörmögte Erik fogai között.

Syöterpummi Norolába ment lakni. Azt beszélték, hogy nagyon rossza fordult a sorsa az utóbbi időben s nem maradt neki más, mint ez az ujonnan vásárolt ház. Nem volt családja; csak egy növendék leánya, Elza, meg egy vén néneje, a ki gondját viselte a háznak.

Norola előbbi gazdája világgá ment. Ez szorgalmasan, zűgölődés nélkül dolgozott, de senki se tudott hozzá vonzódni, mert szájában folyton bantó, gunyolódó szavak voltak. Előtte

minden gáncsolni való volt és ő kicsufolta az embereknek legszentebb meggyőződését is.

Már az első őszi vetésre Erik kért és kapott is gazdájától egy kis szántóföldet, melyet egyéb dolga mellett megmunkált. Téli időben, mikor a ház körül nem volt sok tennivalója, helyettes fogadott és heteken át távol volt; senkise tudta, hol tölti ezt az időt.

Egy téli napon Norolának egy másik szolgálója az erdőben volt, hogy fenyőket vágjon ki, miközben véletlenül egy magasabb dombra hágott föl és észrevette, a mint távol vékony, egyenes füstoszlop emelkedett a derült téli égből felé. A mint hazafelé ment, találkozott Erikkel, a ki futva jött hótálpain az erdőből, telt bő tarisznyával a hátán. A szolgáló elmondta Eriknek, mit látott és így szólt:

— „Tán bizony egypár fenyő gyökerét fejk ott!” — a mivel a titkos pálinkafőzőkre czélzott.

— „Meglehet, — felelt Erik, — nem lenne kedved a rendőrral együtt megvizsgálni?” tette hozzá gúnyosan.

— „Bizony már gondoltam erre,” — felelt amaz nyugodtan.

A következő reggel csakugyan útnak indult a kerület rendőre a cseleddel együtt arra, a merre a füst keletkezett. Fölmentek a dombra, a honnan a szolgáló először észre vette a füstöt és valóban: onnan még most is az a keskeny, kékes füstoszlop szállt egyenesen az égnek, a hol aztán majd kétfelé oszlott, majd meg mindenféle csudálatos alakot formált. A dombon találkoztak Erikkel is, a kinek egy nagy nyúl volt a hóna alatt.

Együtt ballagtak azután a hóval borított erdei ösvényen a pálinkafőző felé. Az út nehéz volt, de a szákmány vágya és a hivatalos kötelesség buzdította őket. Végre rendes, járt útra értek, melyen mind közelebb jutottak céljukhoz. Vég-tére oda értek. S mit láttak ott?...

Volt ott egy kicsiny, fenőfő-kunyhó és a kunyhó közepén tűzrakás, melyen három kő fölött egy kis üst pőfőve forrott és bugyborékol. Mikor az üstbe néztek, ott egy csomó mindenféle hámozott burgonya forgott a forrásban levő vízben. Élő lény azonban sehol sem mutatkozott. Egy kis szürke harkály kopogott a száraz jegenyefenyő kérgén. De a mint észrevette, hogy más is van a kunyhóban, ez is ott hagyta a fadarabot és gyorsan elrepült.

Erik belépett a kunyhóba és mosolygott, látva: mint állanak együgyűen a rendő és a szolgáló a tűz mellett, nézte a burgonyák forrongását.

— „Nem kellene ezt az üstöt bírói zár alá venni, vagy szabad burgonyát főzni ily titkos helyen?” — kérde gúnyolódva Erik.

A rendő nem először volt ily helyzetben. Semmitsem válaszolt erre a furfangos kérdésre, hanem kiment és elkezdte vizsgálni a cserjéket és fákat tövüktől fogva; botjával a nagyobb hófúvásokba is bele-beleszúrt, de semmitse talált. Mégis világos volt, hogy a kunyhót nem építették és a tüzet nem rakták csak azért, hogy burgonyát főzzenek. De mit segít ez a dolog! A rendőnek nem jutott eszébe, hogy fölmászni próbált volna arra a korhadt, sűrű fenyőre, mely a kunyhó mellett állott, pedig annak vastag ágai között, a lombok közé óvatossan eldugva, rejtőzött egy telt pálinkás tömlő. Így tehát eredmény nélkül kellett hazamenniük.

Mikor hazafelé menet a rendő, Erik mögé került, ráütött botjával a nyúlra, melyet Erik a hóna alatt vitt. Az ütés olyat koppant; mintha egy fölfújt hólyagot ért volna. Erik készkarva ejtette le a nyulat a földre.

— „Már meg van fagyva, azért kopog úgy,” — szólt a rendő, Erikhez lépve.

— „Igen, ebben a hidegben bizony hamar megdermed,” — jegyezte meg Erik és pipáját kezdé tömőgetni. Mikor a többiek egy kissé előbbre siettek, Erik óvatossan fölemelte a nyulat hátulsó lábainál fogva. A nyúl szájából tiszta pálinka ömlött ki vastag sugárban a hóra. Csendes káromkodás hangzott Erik ajkain. Aztán a pálinka ömlését megszüntette, letörölte hóval a nyúl orrát és egy pár fenyőgallyat szúrt a szájába, hogy a pálinka szaga ne érezze. Aztán a többiekhez ment.

Ezen eset után egy este lélekszakadva jött Norolába egy obstitos katona, Liksi és beszélni kívánt Erikkel. Kimentek a szabadba.

— „Nagy baj van,” — szólott Liksi azonnal, a mint az udvarra értek.

— „No, mi az?”

— „A rendő elvitte a tömlőt.”

És valóban úgy volt. Mondtuk már előbb, hogy a rendő nem először volt ilyen járathat. Tudta, mit kell tenni. Egy pár nap múlva egészen váratlanul kiment ugyanarra a helyre és megtalálta a tömlőt gerjedésben levő pálinkával. A gazdáját azonban most sem találta meg, mert Liksi, a kivel a rendő az erdőben találkozott és a kit felszólított, hogy segítsen neki — rögtön megvitte a hirt Eriknek.

— „Átkozott história! — dörmögött Erik. — De nekem minden áron pénz kell teremtenem!”

Soká tanakodott a két ember, — Erik és Liksi, — hogy mitevők legyenek és ugyancsak vakarták a fejüket. Végre oda lyukadt ki a dolog, hogy Liksi éjnek idején pálinkát fog hozni a városból és Erik azt titkon kiméri. Nem sokára aztán kimagyarázhatatlan módon kezdett csak úgy áramlani a pálinka a szomszéd falvakba és világosan észre lehetett venni, hogy valahol titkos pálinka nérésnek kell lenni. De a buzgó rendő seholgye tudta kideríteni. Így módon Erik erszénye mindjobban gaparodott.

(Folytatása következik.)

ESŐÉRT.

Isten, ki szent kezddel kötve tartod A csurgatag felhőnek barna szárnyát, Ne fordítsd el könyörgésemtől arcod: Áztasd meg a szomjú mezők határát. Parancsolj a kiszáradt déli szélnek. Fördjön meg a tenger zúgó vizében, S hozzon vigaszt a jajveszklő népnek, — Uram, ne hagyj elveszni minket éhen!

Megérdemeljük büntető hatalmad Mi bűnösök, mi büszkék, elbizottak, Kik akkor hintünk csak fejünkre hamvat. Ha sulya megcsap méltó haragodnak. De nézz az apró, büntetlen gyerekre, Ki meg nem értvén a mi könyeinket, Játsszik, szalad, pillangót fűz epedve... S e gyermekekért áldd meg vetéseinket.

Emlékezzél meg a szántóvetőnek, Mikor munkába kezd, első szavárul. S midőn beszórtá a kiszántott földet: A hozzád küldött buzgó háladásul; Aztán mi volt: — Uram, ne vedd azt számba, Bocsdad meg a hitünkért rosszasságunk, — A boszúdnak ne legyen folytatása, Ha bűnbánó ajkkal feléd kiáltunk.

Itt van megint a jámbor kicsi fecske, Százszor leszáll a füstös szarufára, — Sir tétlenül, nem lel közelbe, messze, Miből hajlékát megteremtse: sárba. Eltűnt a tó, a réti ér kiégett, — A mélyvizű folyó meg hol van innét! — A kis fecskéért, a ki sose vettét: Loecold meg Uram meddő földünket!

A lilium virága vétkezett-e, S a megkötött gyümölcsöt elrúgó fák! A templomunk lecsüggött, árva berke S a kék hegyek mind és a sárga rónák? Hasadt sziken az elcsigázott nyájak Kétségbeesve, züllve tévelyegnek, Kinjába halgat a szomjas vadállat, — Uram, vess végett ennyi gyötrelmeket!

Ki holdak óta kötve, fogva tartod A csurgatag felhőknek barna szárnyát, Ne fordítsd el könyörgésemtől arcod: Öntözd meg árva földünk határát; Parancsold a kiszáradt déli szélnek: Fördjön meg a zúgó tenger vizében, S hozzon vigaszt e jajveszklő népnek, — Isten, ne hagyj elveszni minket éhen!

MÓRA ISTVÁN.

UJSÁGÍRÁS TENESSÉBEN.

A bunkumi „Express”-ból.

Irta Twain Mark, fordította Egri Dezső.

A „Högörgeteg” szerkesztője Memphisben a következőkép dorongolt le egy levelezőt, a ki őt radikálisnak mondta:

„Midőn az a csúszszó-mászó féreg az első szót leírta, midőn a firkájának közepén járt s midőn az i-ket pontokkal, a t-ket keresztvonásokkal ellátta és mondatokat esztergályozta, tudta, hogy olyan dolgokat főzött össze, a melyek alávalóságokkal vannak telve és hazugságoktól átrothadva.”

Exchange.

Orvosom állítja, hogy a déli égalj egészségemre üdvös lenne; azért lementem Tenessébe és elfoglaltam a segédszerkesztői állást a „Reggeli dícs és Johnson-County harezkiáltása”-nál. Midőn hivatalomat elfoglaltam, a főszerkesztőt egy háromlábú széken elterpeszkedve találtam, lábait egy tölgyfaasztalon nyugtatva. Még egy tölgyasztal volt a szobában, meg egy másik lábátörött szék, mindkettő félig eltemetve ujságok, kéziratok céljaira előkészített papírszeletek, szerkesztőségi nyelven úgynevezett kutyanyelvek és beérkezett különféle kéziratok halmaizaitól. Volt még egy faporzótartó is, tele szórva szivadarabokkal, bagóval, továbbá egy kályha, melynek ajtaja már csak a felső sarkán fityegett.

A főszerkesztőn egy hosszú szárnyú fekete posztókabát és fehér vászonnadrágot volt. Csizmái kicsinyek és fényesre mázolvák. Fodros inget viselt, nagy pecsétnyomó gyűrűt, ó-dívatú „Vatermördert” és tarka nyakkendőt lefoglaló végeket. Ez öltözet kora körülbelül az 1848-ik esztendő.

Szivarozott s eszméket igyekezett keresni, miért is fűrtjeit meglehetősen rendtelenségbe hozta, kezeivel haját többször felborzolva. Retentő szemeiket vetett maga köré, miből azt következtetém, hogy igen fogas vezéreikkel tákol össze. Azt mondta, hogy a cserelapokat vegyem elő, fölőzzem le és írjak valamit „a tenessei sajtó szellemé”-ről, összeszedvén a ezekbe mindazt, a mi az illető lapokban érdekes. En a következőt írom:

„A sajtó szelleme Tenessében.”

„A félhetes földrengés” szerkesztői szembetűnőleg tévedésben vannak a Ballyhaackba vezető vasutat illetőleg. A társaságnak egyáltalán eszébe sincs, hogy Buzzardville baloldalt elmellőzze. Ellenkezőleg e helyet a vonal legfontosabb pontjának tartja s ezért nem kívánhatja elkerülni. A „Földrengés” írói mai tévedésüket természetesen örömmel helyre fogják igazítani.

„A szabadság mennyikövének és harezkiáltása”-nak derék szerkesztője, John W. Blossom, Higginsville-ből tegnap városunkba érkezett. Van Buren-Houseba szállott.

„Úgy veszaszik észre, hogy a mud-springi „Reggeli Ordítások”-nál dolgozó hírlapírótársunk téved, midőn fölteszi, hogy Van Wenter úr megválasztása nem igaz. De mielőtt ezen figyelemzéshez hozzá eljut, tévedését bizonyára magától belátandja. Nyilvánvaló, hogy nem kimerítő választási tudósítás által vezették félre.

Örömmel halljuk, hogy Blathersville városa egy new-yorki úrral szerződést akar kötni, hogy a blathersvillei járatatlan utcákat Nicholson-féle közbeszúrás. Epen, mikor elkészült, érkezett meg a kályhacsövön keresztül egy kézi-bomba. A robbanás ezer darabba zúzta a kályhát. De több kárt nem okozott, mint hogy egy tévelygő darabja kiverte egy pár fogamat.

— «Ez a kályha teljesen tönkrement», — szolt a főszerszű. Megjegyeztem, hogy magam is azon véleményben vagyok. — «No, nem baj; — ebben az időben úgy sincs rá szükség. Ismerem, a ki tette. Majd megkapom. — Így, ime az a módszer, a mely szerint ilyen dolgokat meg kell írni.» Elvettem a kéziratot. Úgy kereszttül-kasul volt szántva törlekkel és beszúrásokkal, hogy az anyja sem ismert volna rá, ha lett volna neki.

Szólott pedig, a mint következik:

— «Az vagyok. Egy kis dolgom van önnel. Ha van meg akartam kezdeni a korbácsolást, ő végezte el rajtam. Egy ideggel való összeütkezésben, a ki az étápon nem volt, fejbőrömet vesztettem el. Egy másik idegen, egy Thompson nevű, úgy hagyott hátra, mint egy megrongesolt hajót, mint összesavartronygy csomagot. Mikor végre egy sarokban ugyancsak karó közé szorultam, ostromoltatva szerkesztők, bitangok, politikusok és gazemberek veszett csoportjától, kik dühöngtek, káromkodtak és fegyvereiket fejem fölé csóvázták, míg fölöttem a levegőben a csillogó aczélvilámok cikáztak: — épen le akartam mondani az újságnál viselt állásomról, mikor a főnök megérkezett egy csoport lelkes barátjával.

— «Ez a kályha teljesen tönkrement», — szolt a főszerszű. Megjegyeztem, hogy magam is azon véleményben vagyok. — «No, nem baj; — ebben az időben úgy sincs rá szükség. Ismerem, a ki tette. Majd megkapom. — Így, ime az a módszer, a mely szerint ilyen dolgokat meg kell írni.» Elvettem a kéziratot. Úgy kereszttül-kasul volt szántva törlekkel és beszúrásokkal, hogy az anyja sem ismert volna rá, ha lett volna neki.

Szólott pedig, a mint következik:

veljen, nemesítsen, a közérkölsiséget és társasálet emelje, az egész emberiséget jobba, szentebbé és boldogabbá tegye minden tekintetben, és mégis eme fekete szívű gaz konokul lealázza fenséges hivatusát hazugságok, rágalmozások, szítkozódások és aljas mocskolódások terjesztése által.

Blathersvillenek Nicholson-féle kövezetre van szüksége; — egy börtönré és szegényházra még sürgősebb szüksége van. Micsoda gondolat kövezettel látni el egy ilyen nyomorúságos falut, a melynek összes látnivalója két pálinkafőzőből, egy kovácsműhelyből és azon mustárpapírból áll, a melynek «A naponkénti Hurrah» a neve. — Miért nem kölesnőznek kövezetet Memphistől? ott ez a cikk igen olcsó. Az a csúszó féreg, névszerint Buckner, ki a «Hurrah» szerkeszti, mint valami számár az ő sajátos butaságával, mindenféle ostobaságot ordít világgá és azt képzei, hogy okosat beszél.

— «Az vagyok. Egy kis dolgom van önnel. Ha van meg akartam kezdeni a korbácsolást, ő végezte el rajtam. Egy ideggel való összeütkezésben, a ki az étápon nem volt, fejbőrömet vesztettem el. Egy másik idegen, egy Thompson nevű, úgy hagyott hátra, mint egy megrongesolt hajót, mint összesavartronygy csomagot. Mikor végre egy sarokban ugyancsak karó közé szorultam, ostromoltatva szerkesztők, bitangok, politikusok és gazemberek veszett csoportjától, kik dühöngtek, káromkodtak és fegyvereiket fejem fölé csóvázták, míg fölöttem a levegőben a csillogó aczélvilámok cikáztak: — épen le akartam mondani az újságnál viselt állásomról, mikor a főnök megérkezett egy csoport lelkes barátjával.

— «Ez a kályha teljesen tönkrement», — szolt a főszerszű. Megjegyeztem, hogy magam is azon véleményben vagyok. — «No, nem baj; — ebben az időben úgy sincs rá szükség. Ismerem, a ki tette. Majd megkapom. — Így, ime az a módszer, a mely szerint ilyen dolgokat meg kell írni.» Elvettem a kéziratot. Úgy kereszttül-kasul volt szántva törlekkel és beszúrásokkal, hogy az anyja sem ismert volna rá, ha lett volna neki.

— «Az vagyok. Egy kis dolgom van önnel. Ha van meg akartam kezdeni a korbácsolást, ő végezte el rajtam. Egy ideggel való összeütkezésben, a ki az étápon nem volt, fejbőrömet vesztettem el. Egy másik idegen, egy Thompson nevű, úgy hagyott hátra, mint egy megrongesolt hajót, mint összesavartronygy csomagot. Mikor végre egy sarokban ugyancsak karó közé szorultam, ostromoltatva szerkesztők, bitangok, politikusok és gazemberek veszett csoportjától, kik dühöngtek, káromkodtak és fegyvereiket fejem fölé csóvázták, míg fölöttem a levegőben a csillogó aczélvilámok cikáztak: — épen le akartam mondani az újságnál viselt állásomról, mikor a főnök megérkezett egy csoport lelkes barátjával.

— «Az vagyok. Egy kis dolgom van önnel. Ha van meg akartam kezdeni a korbácsolást, ő végezte el rajtam. Egy ideggel való összeütkezésben, a ki az étápon nem volt, fejbőrömet vesztettem el. Egy másik idegen, egy Thompson nevű, úgy hagyott hátra, mint egy megrongesolt hajót, mint összesavartronygy csomagot. Mikor végre egy sarokban ugyancsak karó közé szorultam, ostromoltatva szerkesztők, bitangok, politikusok és gazemberek veszett csoportjától, kik dühöngtek, káromkodtak és fegyvereiket fejem fölé csóvázták, míg fölöttem a levegőben a csillogó aczélvilámok cikáztak: — épen le akartam mondani az újságnál viselt állásomról, mikor a főnök megérkezett egy csoport lelkes barátjával.

— «Az vagyok. Egy kis dolgom van önnel. Ha van meg akartam kezdeni a korbácsolást, ő végezte el rajtam. Egy ideggel való összeütkezésben, a ki az étápon nem volt, fejbőrömet vesztettem el. Egy másik idegen, egy Thompson nevű, úgy hagyott hátra, mint egy megrongesolt hajót, mint összesavartronygy csomagot. Mikor végre egy sarokban ugyancsak karó közé szorultam, ostromoltatva szerkesztők, bitangok, politikusok és gazemberek veszett csoportjától, kik dühöngtek, káromkodtak és fegyvereiket fejem fölé csóvázták, míg fölöttem a levegőben a csillogó aczélvilámok cikáztak: — épen le akartam mondani az újságnál viselt állásomról, mikor a főnök megérkezett egy csoport lelkes barátjával.

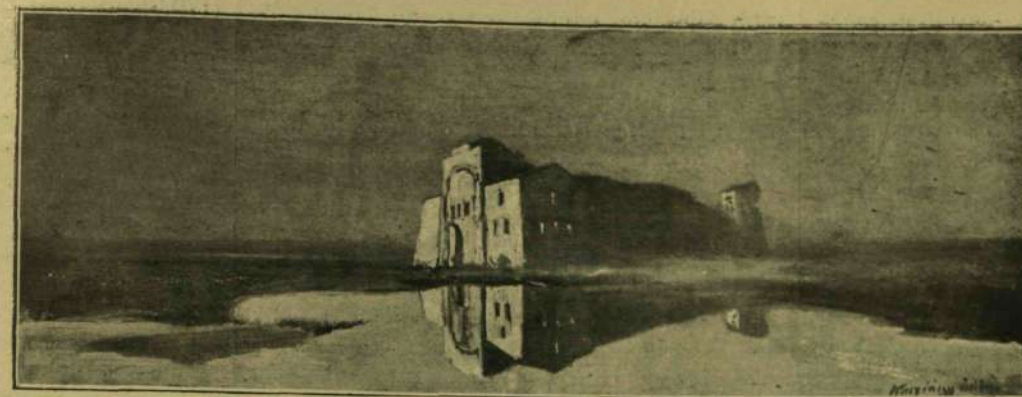
— «Az vagyok. Egy kis dolgom van önnel. Ha van meg akartam kezdeni a korbácsolást, ő végezte el rajtam. Egy ideggel való összeütkezésben, a ki az étápon nem volt, fejbőrömet vesztettem el. Egy másik idegen, egy Thompson nevű, úgy hagyott hátra, mint egy megrongesolt hajót, mint összesavartronygy csomagot. Mikor végre egy sarokban ugyancsak karó közé szorultam, ostromoltatva szerkesztők, bitangok, politikusok és gazemberek veszett csoportjától, kik dühöngtek, káromkodtak és fegyvereiket fejem fölé csóvázták, míg fölöttem a levegőben a csillogó aczélvilámok cikáztak: — épen le akartam mondani az újságnál viselt állásomról, mikor a főnök megérkezett egy csoport lelkes barátjával.

— «Az vagyok. Egy kis dolgom van önnel. Ha van meg akartam kezdeni a korbácsolást, ő végezte el rajtam. Egy ideggel való összeütkezésben, a ki az étápon nem volt, fejbőrömet vesztettem el. Egy másik idegen, egy Thompson nevű, úgy hagyott hátra, mint egy megrongesolt hajót, mint összesavartronygy csomagot. Mikor végre egy sarokban ugyancsak karó közé szorultam, ostromoltatva szerkesztők, bitangok, politikusok és gazemberek veszett csoportjától, kik dühöngtek, káromkodtak és fegyvereiket fejem fölé csóvázták, míg fölöttem a levegőben a csillogó aczélvilámok cikáztak: — épen le akartam mondani az újságnál viselt állásomról, mikor a főnök megérkezett egy csoport lelkes barátjával.

— «Az vagyok. Egy kis dolgom van önnel. Ha van meg akartam kezdeni a korbácsolást, ő végezte el rajtam. Egy ideggel való összeütkezésben, a ki az étápon nem volt, fejbőrömet vesztettem el. Egy másik idegen, egy Thompson nevű, úgy hagyott hátra, mint egy megrongesolt hajót, mint összesavartronygy csomagot. Mikor végre egy sarokban ugyancsak karó közé szorultam, ostromoltatva szerkesztők, bitangok, politikusok és gazemberek veszett csoportjától, kik dühöngtek, káromkodtak és fegyvereiket fejem fölé csóvázták, míg fölöttem a levegőben a csillogó aczélvilámok cikáztak: — épen le akartam mondani az újságnál viselt állásomról, mikor a főnök megérkezett egy csoport lelkes barátjával.

— «Az vagyok. Egy kis dolgom van önnel. Ha van meg akartam kezdeni a korbácsolást, ő végezte el rajtam. Egy ideggel való összeütkezésben, a ki az étápon nem volt, fejbőrömet vesztettem el. Egy másik idegen, egy Thompson nevű, úgy hagyott hátra, mint egy megrongesolt hajót, mint összesavartronygy csomagot. Mikor végre egy sarokban ugyancsak karó közé szorultam, ostromoltatva szerkesztők, bitangok, politikusok és gazemberek veszett csoportjától, kik dühöngtek, káromkodtak és fegyvereiket fejem fölé csóvázták, míg fölöttem a levegőben a csillogó aczélvilámok cikáztak: — épen le akartam mondani az újságnál viselt állásomról, mikor a főnök megérkezett egy csoport lelkes barátjával.

— «Az vagyok. Egy kis dolgom van önnel. Ha van meg akartam kezdeni a korbácsolást, ő végezte el rajtam. Egy ideggel való összeütkezésben, a ki az étápon nem volt, fejbőrömet vesztettem el. Egy másik idegen, egy Thompson nevű, úgy hagyott hátra, mint egy megrongesolt hajót, mint összesavartronygy csomagot. Mikor végre egy sarokban ugyancsak karó közé szorultam, ostromoltatva szerkesztők, bitangok, politikusok és gazemberek veszett csoportjától, kik dühöngtek, káromkodtak és fegyvereiket fejem fölé csóvázták, míg fölöttem a levegőben a csillogó aczélvilámok cikáztak: — épen le akartam mondani az újságnál viselt állásomról, mikor a főnök megérkezett egy csoport lelkes barátjával.

Lidérczom. — Kacziány Ödön festménye.

Ne olyan pecczesen! — Tóty Gyula festménye.

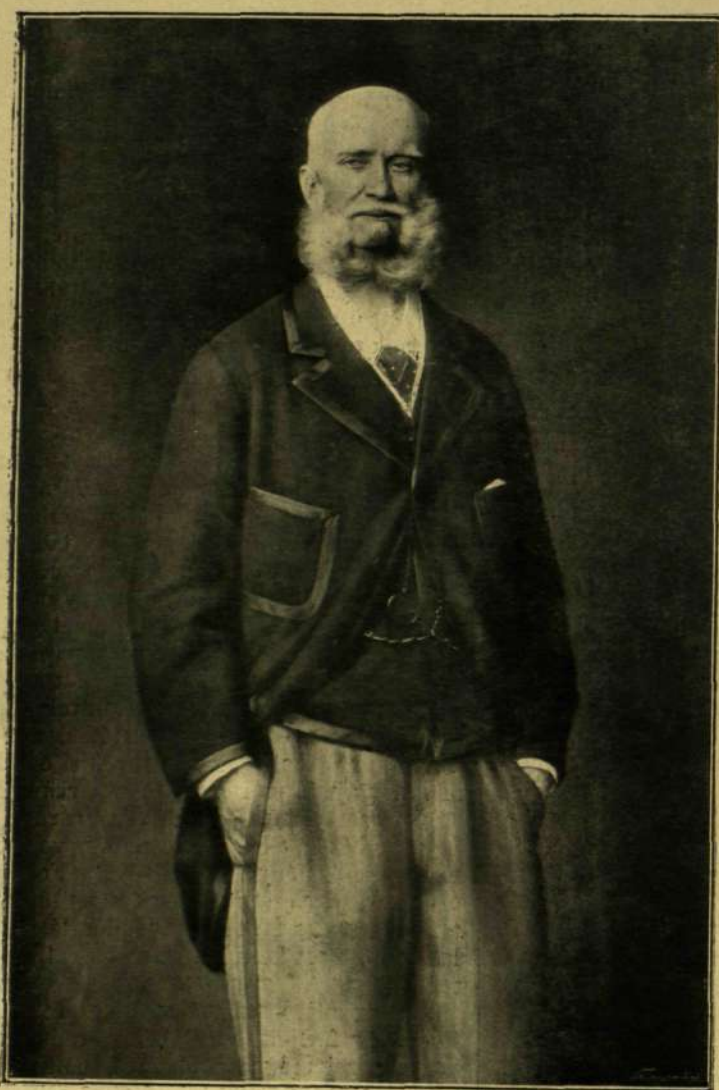
Tyras. — Zemlénny Tyvadar festménye.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

a főfelügyelőnek. A korbácsok itt vannak az asztal alatt, a lövő fegyverek az asztaloknál, — lösszer amott a sarokban, — vászon és kötőszem ama fiókban fönt. Ha valami emberi dolog történik, menjen le Lancethez, a kórhúrgushoz. Ő hirdeti a lapunkban: — kiegyenlítjük vele a számlánkat.

Elment. Összeborzadtam. 3 óra lefolyása alatt oly szörnyű veszedelmeken mentem át, hogy minden léleknyugalmam és örömem eltűnt. Gillespie beszolt és engemet hajított ki az

önis. Az erőteljes őrmodor minden esetre alkalmas a közönséget megnyerni, de én nem szeretem a figyelmet annyira magamra vonni, a mennyit ez földidéz. Nem tudok a szükséges nyugalommal és higgadsággal írni, ha ily gyakran félbeszakítanak, mint ma. E lapnál való állásomat nem tartom rosznak, de az nem tetszik, hogy engemet itt egyedül hagynak a klienseket kiszolgálni. Az élmények — nyíltan megvallom, — a maguk nemében nemcsak újak, hanem mulatságosak is, de nem igazságosan vannak el-

Bárá Podmaniczky Frigyes. — Fenyvára Arthur festménye.

Szilágyi Dossó igazságügyminiszter. — László Fülöp festménye.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Odanyújtottam kéziratomat a főszerszűnek elfogadás, változtatás, vagy megsemmisítés végett. Egy pillantást vetett rá. Arca elsötétült. Szemei a sorokon átrepültek, vonásai fenyegetőkké váltak. Könnyen látható volt, hogy valami nincs rendben. Majd fölugrott s így kiáltott:

— «Villám és mennydörgés! Azt hiszi maga, hogy eszembe juthatna erről a baromról ily hangon szólni? Azt hiszi, hogy az én előfizetőimnek az ilyen üres zagyalék izlenek? Adja csak ide a tollat!»

Soha se láttam tollat olyan mérgesen karmolni és törölni, vagy oly kíméletlenül egy másiknak szavain, jelzőin keresztülszántani. Épen mikor munkájának közepén tartott, belőtt rá valaki az ablakon és füleinek részarányosságát megrontotta.

— «Ah! — mondá — ez az a bitang Smith, az «Erkölcös Vulkán» munkatársa ... már tegnap vártam rá.»

És erre kiragadott övéből egy matróz-revolvert és lött. Smith ezombon találya elesett. E lövés következtében Smith eltévesztette a célt, mikor

— «A saját szelleme Tenésében.»

«A félhetes földrengés» megrögzött hazugjai, úgy látszik, arra törekednek, hogy újra elhitessenek egy nemes és lovagias néppel egy aljas és durva hazugságot, a mely a XIX. század egyik legdicsőbb eszméjét, a Ballyhackba vezető vasutat illeti. Azon eszme, hogy Buzzardville balra elkerüljék, az ő utálatos agyvelejüknek szüleménye, — vagy jobban mondva ama öpördőlnak, a melyet ők agyvelőnek gondolnak. Jobban tennék, ha ezt a hazugságot elnyelik, ha meg akarják kímélni utálatos féreghulájukat a megkorbácsoltatástól, a melyet már oly nagyon megérdemelnének!

«Az a számár, a ki Blossom névre hallgat, «A szabadság menyköve és harcziálása» munkatársa, Higginsvilleből újra itt ténfereg.

«Úgy veszszük észre, hogy az a hülye birkaifő, a mud-springi «Reggeli ordítás» munkatársa, az ő szokásos hazug hajlamával azt a hirt kürtöli világgá, hogy Van Werter nincs megválasztva. — Az égtől származó küldetése az újságnak abban áll, hogy az igazság magvát elhintse, a tévedést kiigazítsa, ne-

— «Így! Ez az újságírói recept megbor-szva a legjobban. A ti édeskés modorotok nekem émelegést okoz.»

Ebben a pillanatban egy téglá röpült be az ablakon, egy ablaktáblát nagy robajjal bezúzott és jókorát ütött a hátamon.

Eltávoztam a lövonalból; kezdtem érezni, hogy útban vagyok.

A főnök azt mondá:

— «Ez bizonyosan az ezredes. Már két napja várom. Most mindjárt itt lesz.»

Igazat beszélt. Egy pillanattal később megjelent a küszöbön az ezredes, kezében egy dragonyos revolvert tartva.

Így szolt:

— «Uram! Azzal a gyávával van szerencsém beszélni, a ki ezt a penészes lapocskát szerkeszti?»

— «Abban a szerencsében részesül. Üljön le, uram. De vigyázzon a székre, mert csak három lába van. Úgy hiszem, ama henczegő gazemberrel, Blatherskite Tecumseh ezredessel van szerencsém szólni?»

ki a szárno kisérletében ment Ravalba, hogy egyik füle süketiséget gyógyítsa. Süketiségét veleszületettnek hitte; de mennyire meg volt lepve, midőn az első melegvízbefecskendezésre egy borsó gurult ki a süket füléből. Ekkor aztán visszaemlékezett Grimm, hogy mint gyermek egy izben borsóval játszadozott, s egyet akkor pajkosságból a fülébe dugott.

Dorpatnak is voltak Miklós csár idejében jeles külföldi orvosai, köztük a boncztan tudós, de részeges tanára, *Cickorius*, egy különös aglegény, a ki éjjel-nappal csukott ablakdeszkák mögött, égő gyertya mellett ült szobájában, butorok helyett főlhalmozott üres palackokat rakva maga köré. Azután az osztrák születési *Wachter*, kinek egyénisége felől egész adomákör szolgált. Így beszéltek róla, hogy egyik pacienseivel elhitette, hogy gúlisza fekszik keresztül a belében, az orvos arra való, hogy megfordítsa s hosszabban feküdni kényszerítse. Wachter különben nem szeretett a gyógyszer-tárból rendelni, ha csak lehetett, jobbnak tartotta a házi szereket, különösen chamilla-theát. Fenmaradt róla, hogy egyszer késő éjjel egy nehéz beteghez hivatva, egyenesen annak sötétben álló ágyához ment s így szóló rendes tanácsa szerint: „Igyék csak chamilla-theát, jobban lesz.” Mikor azonban üdöréhez nyult s észrevette, hogy a kéz már hideg, zavarában ekkép mentegetődzött: „Ah, bocsanat, hisz ön már meghalt.”

Sok stereotyp vonás volt Wachterben is; egyszerűségét jellemzi, hogy igen korán szokott volt kelni, azután megitta kávé helyett pálinkáját, majd rendes reggelijét, az árpakását költötte el; végre szivar helyett egy gyufaszálát dugva fogai közé, filozofiai nyugalommal indul műtermébe, hogy folytassa praeparatumi készítését.

Ennek a ferde irányzatnak talán utolsó alakját tisztelhetjük az elhalt csár olympusi gorombaságáról elhiresült kezelő orvosában, *Szakharijin* tanárban is. Az új idők szelme azon arányban írja a német kathedra-szellem eme ferde kinövését, a mily arányban az élet verőfényes derűjebe csalja ki odújából a faragatlan egyoldalú szobatudóst.

V. S.

IDEGEN HANT ALATT.

(Dr. Pápai Károly síremlékéhez.)

Nemzetek ereje nemcsak ama jelesekben nyilvánkozik, kiket sorunk a nyilvános küzdőterre vezérnek szólít s kiknek emléke munkájuk sikerében él, neve pedig a hír szárnyára kel: hanem főleg azoknak tömegében, kik lelkes erővel törnek a nagyok nyomdokain elő, segítvén létre hozni a nagy alkotást önzetlen munkával. A vezér dicsősége mellett tisztelet a kőzatonak lelkes tömegének!

A magyar nemzeti műveltség s a magyar tudományosság egy ilyen derék katonájának emlékét eleveníttük most föl, kinek rövidre szabott élete maga is hivatást mutatott arra, hogy egykor a vezérek sorába lépjen. A kegyetlen sors nem így akarta, a halál sok szép reményt tett semmivé, mikor mult őszön váratlanul megjött a szomorú hír, hogy dr. Pápai Károly, a lelkes szibériai kutató, a fiatal tudós tanár, kora sirba vitte magával a tudásnak hangyaszorgalommal s nehéz küzdelmek közt szerzett kincses gyűjteményét. Idegen hant borult feleje. Gözben hunyt el, hol győzelmet remélt találni a törekény testnek, mely nem bírta meg a fáradhatatlan lélek munkás erejét. Még az élet delét sem adatott elérnie, alig 32 éves fiatal ember volt, de nevé már széles körökben ismerték és tisztelték, az ifjú Magyarország tehetségeinek tömörülő soraiban pedig egyike volt azoknak, kik legtöbb szerető barátot tudtak maguknak szerezni. Egyszerű polgár-család sarja volt s kora árvaságra jutott, de a gyermek lelkének irányt szabott a benne szunnyadó

tehetség és lélek. Már mint a budapesti kegyesrendiek gimnáziumának tanulója s lázas kereste az iskolán kívül is a tudás forrásait, majd szűkekre érezte a magyar egyetem falait is, sorra látogatva a berlini, londoni s párisi egyetemeket. E külföldi tanulmányutak fölémészttették szerény örökségének java részét, melynek maradványát szintén tudományos célra szánta. 1888 tavaszán dr. Munkácsy Bernáttal, a jeles nyelvtudóssal együtt Szibériába indult, hol daczolva s leküzdv a test gyöngeségeit, másfél évet töltött; a legzordabb télvíz idején is buvár-szenvedéllyel gyűjtén az ethnografiai és folklorisztikai adatokat. Terve volt az összehasonlító magyar nyelvészet segítségével megteremteni a magyar ősi rokonság összehasonlító anthropológiáját. Ez útjának emlékeit híven őrzendi a magyar nemzeti múzeum ethnografiai gyűjteménye is, melynek 459 darab tárgyat hozott. Tudományos céljával töretlen úton járt s az utat meg is törte; irodalmi hagyatékában sajtókész munkák is vannak, melyeknek kiadására a magyar néprajzi

Dr. PÁPAI KÁROLY SÍREMLÉKE A GÖRZI TEMETŐBEN.

társaság vállalkozott. Azonkívül maga 9 értekezést adott ki és számos hírlapi cikket is írt. A kéllehetetlen sors azonban nemcsak a jelesen indult tudományos munkásságot szakította meg, hanem még halálában is nagy kegyetlenséget tanusított. Gözben, hol nem sokáig szándékozott maradni, nem ismerte őt senki s a véletlen úgy hozta, hogy haláláról is csak utóbb értesültek barátai. Olyan sirba helyezték el, mely néhány esztendő múlva más lakónak lett volna hivatva csendes otthon adni. A budapesti VI. kerületi állami főreáliskola azonban, melynek Pápai Károly tanára volt, a mint a gyászos esetről elkésve értesült, magáévá tette a szeretett társ emlékét. Kérelmére a minisztérium utalványozta az exhumálásnak s az állandó sírhelynek költségeit; a baráti körben megindított gyűjtésnek pedig megvolt az az eredménye, hogy az új sír fölött ma már méltó emlék áll, melyet képzünk mutat be.

A márvány nemcsak a megboldogultnak emlékét őrzi a messzi idegenben, hanem a baráti s kartársi kegyeletnek is szép példája. S ebben a

nemes érzelemben megható példát adott egy osztrák kartárs is: *Schreiber* Egyed iskola-tanácsos, a görzi főreáliskola érdemes igazgatója, a ki szíves készséggel fázadozott a magyar tanár emlékének megörökítésében. Nemcsak, hogy a gyász első napjaiban tanártársai élén kereste föl a frissen hantolt sírt s rátette a budapesti társak és tanítványok koszorúit, hanem a későbbi teendőket is, fáradságot nem kímélve vezette. Jelen volt az exhumálás szomorú aktusánál, ő közvetítette a hatósági beadványokat s készítette és állította föl a sírkövet is. Sűrű lelváltásban állott a budapesti tanárokkal, kik leveleink nemes hangjából s szívességéből ismeretlenül is tisztelni tanulták őt. Sok ilyen nemes lelki nevelőt az ifjúságnak itthon is, — másutt is!

EGYVELEG.

* Caprivi a volt német kancellár jelenleg Montreaux svájci fűrdőben időzik, teljesen visszavonulva. Sokat gyalogol, de látogatásokat nem fogad.

* A boros palackok dugóit jelenleg csaknem kizárólag Spanyolországban készítik, hol 62,000 holdat borít a parafatölgy. A legtöbb gyár Geronában van, hol ez az iparág már száz év óta virágzik, azonkívül Barcelona néhány községében, kisebb mértékben Andaluziában és Erstamaderiában. Katalóniában évenként 1400 millió dugót készítenek, melyek súlya 4-2 millió, értéke 17 millió peseta. Egész Spanyolországban 275,000 mássa dugót tenyésztnek mintegy 11 millió forint értékben; ezzel a munkával állandóan mintegy 12 ezer ember foglalkozik.

* Az új orosz csár, Miklós, hivatalos lakó helyül a szentpétervári óriási téli palotát választotta és itt egész sereg szobát rendeztet be újonnan, leendő neje számára, köztük a híres malachit termet és a teljesen márványból álló római fűrdőt.

* A „mindenható dollár” most lett száz éves. A legelső dollárokat ugyanis 1794 őszén verték és pedig Franciaországban az új amerikai köztársaság megbízásából.

* A legnedvesebb hely a földön a legújabb megfigyelések szerint Cheryponge, délnyugati Anamban, hol évente átlag 15,500 milliméternyi eső esik, 1881-ben pedig csaknem példátlan, vagyis 20,500 milliméternyire menő esőzés volt ugyanott. (Magyarországon az Alföldön 5-600, a Felvidéken pedig 1000-1200 milliméter az átlagos esőmennyiség!)

* Vizi órák vannak még divatban Kelet-India némely részében. A rézedények alján levő apró lyukon egészen szabályosan ömlik ki a víz bizonyos idő alatt s külön órák vigyáznak rá, hogy újabb megtöltésük s a letelt időt feljegyezzék.

* Az amethiszt a legágyabb a nemes kővek közt. Az amethiszt igazában csak hegyi-jegec, melyet a vas és mangán fest különféle színűvé. Annak, hogy oly kevésbé használják észre, ez a fő oka, hogy mesterséges világítás mellett sokat veszít színéből.

* Az iskola pora. Egy német tudós kiszámította, hogy egy 60 m² területű teremben, hol 40-50 gyermek szokott lenni, száraz időben naponként 200, esős időben pedig 300-400 gramm por gyűlik össze. Minden grammban 500,000-1,800,000 apró lény található az iskolában. Midőn ott kísérletezték, a kísérleti lemezre az iskola-szoba levegőjéből 5 perc alatt 100-nál több csira hullott egy négyzetméterre, szobájában ellenben 10 perc alatt csak 6 csira. Mivel a sírú sok csira közt természetesen mindig akad betegség terjesztő, világos, hogy a tanító és tanulók rendszeren nagyobb veszélyben állnak, mint más emberek.

* Gyár mézeskalácsból. A német császár legutóbbi utazásánál egy Thomas Hermann nevű tekintélyes mézeskalácsos elkészítette gyárának nagy 2 méter magas mintáját mézeskalácsból. A minta izlésesen készült, körülbelül 2 1/2 mássa súlyú, van rajta 68 ablak mandula és csoklikád kerettel, nagy kémény, gépház s a homlokzat előtt 30 fehér ruhába öltözött munkás s egynek kezében zászló a császárt elítélő felirattal. A nagy értékű mintát, melyen 4 ember három hétig dolgozott, a gyáros a császár kisgyermekének ajándékozta.

ORMÓS ZSIGMOND.

1813-1894.

Temesvármegyét s azzal együtt az egész országot őszinte fájdalommal töltötte el közéletünk egyik érdemes bajnokának, *Ormós Zsigmond* nyugalmazott főispánjának hosszas szomorú betegség után e hó 16-án Budapesten, a Schwartzerele gyógyintézetben történt halála.

Talpig derék ember, igaz hazafi, jeles tisztviselő, s előkelő műveltségű tudós és író tűnt le benne, ki nyolczvan évet haladó hosszú életéből ötvenhat esztendő szentelt a közügyek szolgálatának. Mozgalmas és sokoldalú tevékenységben lefolyt életpályájáról a következő rövid áttekintést adhatjuk. Csicséri *Ormós Zsigmond* 1813-ban született Pécsán, Aradmegyében, hol atyja, *Ormós József*, kisebb birtokos és megyei tisztviselő volt, ki fiat ifjú 1834-ben kezdte meg közpályáját, mikor Temes megye követe, *Vukovich Sebő*, mint *kis követet* (követi inokot) vitte magával Pozsonyba az emlékezetes hosszú országgyűlésre. Nagy hatást tettek itt rá az akkori politikai élet jelesei, de különben is egyik legtehetségesebb tagja volt az országgyűlési ifjúságnak s már akkor feltűnt szépirodalmi és politikai dolgozataival. Kossuth póré alkalmazásával ő is részt vevén az országgyűlési ifjúság mozgalmaiban, másokkal, nevezetesen *Pulszky Ferencz*zel együtt ő is eltitoltat az ügyvédi vizsgálatról. Ez a méltatlan fenytés oly népszerűvé tette otthon a fiatal *Ormóst*, hogy Temes megye általános lelkesedéssel aliggyőzőre választotta, a szabadságharc idején pedig már kiváló szerepe volt a megyében. 1849-ben a rittbergi választókerület orsz. képviselővé választotta, de az akkor már igazságügyi miniszteri székhelyen ülő *Vukovich* kértére megyéjében maradt s ott lelkes hazafisággal és tapintattal működött. Ennek következtében a fegyverletétel után fogásra vetették s kilenc hónapot töltött a temesvári várbörtönben. Kiszabadulása után gazdálkodással és tudományokkal kezdett foglalkozni, majd külföldre ment és mintegy tíz évig utazott országról-országra, különös gondolat tanulmányozván a művészeteket, főleg az olasz és német festészetet. Ez utazásaiban egyszersmind sok becses régiséget és műtörténeti tárgyat gyűjtött. Az alkotmányos élet viradtával, 1861-ben haza jött s a megye rögtön főjegyzővé választotta, de ez állásáról az akkori körülmények miatt tisztársaival együtt csakhamar leköszönt. 1865-ben ugyancsak Temesben a megye középponti választmányának elnökévé, 1867-ben pedig első alispánvá választott, 1871-ben pedig a megye főispánjává nevezetett ki. Kiváló érdemeket szerezvén egyebek közt a magyar határőrvidék polgárosítása ügyében is, a királytól a Szent-István-rend lovagkeresztjét, az 1883-ik évben pedig a „felszázados hű és buzgó szolgálatai elismeréséül” a Lipót-rend középkeresztjét kapta.

A tudományokkal és irodalommal állandóan buzgón foglalkozott. Írt műtörténelmi tanulmányokat, regényeket s publicisztikai dolgozatokat. Legkiválóbb munkája „Az Árpád-kori művelődés története”, melyért az Akadémia is tagjai közé sorozta. Ő alapította a „Délmagyarországi Lapok”-at, melylyel, mint hivatali működésével a megye, sőt az alvidék magyarosításán munkálkodott s szilárdítani igyekezett ama vegyes nemzetiségű vidéken a magyar állameszme megerősítését. Ő hozta létre a „Délmagyarországi történelmi és régészeti társulat”-ot, 1879-ben pedig a „Délmagyarországi múzeum-egyesület”-et, melynek saját gazdag és nagy értékű gyűjteményét is oda ajándékozta.

Mint főispánt 1389-ben nyugalmazták, a mit nagy keserűséggel fogadott, mert még munkára képesnek érezte magát. Ennél azonban még sokkal elkeserítőbb hatással volt rá unokaöccsének a egyetlen rokonának, ifj. *Ormós Zsigmond*nak a tragikus sorsa, ki mellette alispán volt, s kiben egyszersmind családja tovább foly-

tatóját is remélte. Ifj. *Ormós Zsigmond* olyan súlyos vádakkal terhelték ellenségei, hogy a nyilvános pályáról kénytelen lett visszalépni, bár utóbb ártatlansága kiderült. Ez azonban nem nagy vizsgálatos lett, mert a gyanúsított férfi nem sokára meghalt. A különben is elkedvetlenedett öreg urat tökéletesen szerencsétlenné tette ez a lesújtó eset. Végleg elzárkózott a világtól. Rideg magányából csak egyszer lépett ki a tavasszal, mikor, mint a főrendiház kinevezett tagja, megjelent a fővárosban, hogy szavazatát a szabadelvű egyházpolitikai törvényjavaslatok támogatására adja. Ismerősei s barátai megdöbbenve látták, hogy egy évi nagy bánata jobban összetörte az egykor daliás alakot, mint ötvenhat év munkássága és küzdelme. A szavazás után megint haza ment s nem sokára az a fájdalmas hír érkezett róla, hogy elméje elborult; rögeszméjévé vált, hogy üldözik. Mikor aztán e nagy bajában többé nem lehetett házilag ápolni, nagy nehezen Budapestre hozták s a Schwartzerele intézetbe szállították szakszerű gondozás végett. De már akkor annyira föl volt dülva mind testi, mind

Ellinger Ede fényképe.

ORMÓS ZSIGMOND.

lelki szervezete, hogy néhány rövid nap múlva végleg kimerült minden életeréje s egyszer csak örök álomba szenderült.

Ilyen tragikus befejezéssel ért véget egyebéknél elég szép hosszú élete. Megyéje a közrészvétől kísérve szállította haza földi maradványait, hogy ott helyezze azokat örök nyugalomra.

KÉPEK A MŰCSARNOK Téli KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Szinte előre megjósolhatjuk, hogy Podmaniczky Frigyes báró arcképe egyike lesz a kiállítás legérdekesebb képeinek. Az a folytonos jövés-menés, halk és zajosabb méltatás, vagy esetleg bírálgatás, mely ilyenkor egy-egy ilyen kép előtt lefolyik, mintegy kiegészítője a kiállítás tárgyainak. Bizonyos, hogy halás földat jutott *Ferraris* Arthurnak, mikor ilyen, megjelenésében is tökéletes gentlemant kellett megörökítenie. Az alak otthonos és keresetlen állása, a főfogás egyszerűsége s a színek igazsága nagyban emelik a kép művészi értékét. Hozzátehetnők még azt is a művész nagy szorgalmának dicsőretéül, hogy nemcsak a fej, az alak hanem minden öltözködés darab is hű mása az eredetnek *Podmaniczky* báró arcképe. Van valami kedves szeretetreméltóság az alak megjele-

nésében, mely első pillanatra megkap s a míg csak szemléljük a képet, folyton érezzük a művonzó hatását.

Szilágyi Dezső igazságügyminisztert *László* Fülöp szerencsés járási s elég erőteljes esettel örökítette meg. A háttér sötétjéből hatalmasan válik ki a szokásos díszmagyarban, minden keresztetbe állás nélkül, jól domborítva, melegen s erőteljesen színevez az igazságügyminiszter alakja. Az arcz hasonlatossága s legfőképpen a szemek tekintete hű fölvétele a megörökített pillanatnak; de a részletesebb tanulmány szembevető az egész alakon.

Túry Gyula, ki életképfestő létére sokat és sikerrel foglalkozik arcképfestéssel is, egy Bécsben élő magyar nő arcképét állította ki. A rajz bizonyos szabatosága mellett gondos tanulmány emeli az arckép értékét.

Ugyancsak ő tőle való a jó humorral fölfogott „Ne olyan peckesen” című életkép is. A fényképész, ki néhány krajczárért örökíti meg a tisztelt vásári közönséget, gépje mellett állva a nagy és döntő pillanat fontosságát magyarázgatja a legénynek s a leánynak, kik az ördögös gép torkába bámulnak. Oldalvást a szülők állanak, a kik csodálkozással és örömmel várják, hogy mi is lesz ebből a különös dologból? Szinte maguknak is kedvük volna annak a gépek elébe állani. De hát mi nek? Pénzbe is kerülne, meg idős embernek tán nem is igen illenék már az ilyesmi! Körültük még egy csoport gyermek látszik, kik szinte áhitattaljes bámulattal lesik a végemenő nagy eseményt. Hiszszük, hogy kedvenc képe lesz ez eredeti fölfogású életkép a műcsarnok látogató közönségének.

Nem annyira a humoros s az elbeszélő genré vállja magának *Zemplényi* Tivadar, mint inkább a természetbeli tárgyak s alakok hű utánzását. Erőteljes színezettel, gondos tanulmányával csoportosított egyszerű falusi jelenetet állít előnk. Néhány gyerek s leánya a patak mellett foglalkozkodik s épen arra megy a nagy Tyras kutya, kis távolságban követve az ifjú földesúrtól. Ez a kép tárgya. Látszik azonban minden alakon, s minden részletben, hogy a művész a helyszínen festett, alaposan tanulmányozva a külső világítást s a színek szabad levegőn való hatását. A gyerek had féleme s a kutya haladó mozgása hatnak legelőkeltebben a nézőre.

Költői fölfogás, eredeti tárgy s hangulatosság jellemzik *Kacziány* Ödön „Lidérczrom” című tájképét. Egy régi zárda és templom romjai állanak egy nagy mocsár közepén elhagyatva, martatva az enyészett pusztító játéka. Kora viradat felé jár az idő s a leszálló hold végső sugarai a derengő éggel együtt gyéren világítják meg a romhomlokzatát. A mocsár fölött lebegő párázat s néhány botyogtűz tánczol. Főnt a szürkellő égen rezeg a hajnali csillag. *Jókai Mór* „Péter-Péter” című regényében írja le egy ilyen romnak a képét s ez inspirálta a művészt. Z. L.

A Szent-László-Kórház BUDAPESTEN.

Budapest főváros emberbaráti és közegészségügyi intézeteinek száma egygyel ismét növekedett. Az Üllői-út végén, hol a Szent-Istvánról elnevezett, európai híré közkórház emelkedik, egy új kórházat építettek a ragadós betegségek szenvedők számára. Ez a Szent-László-kórház, melyben hevenyfertőző betegek nyernek ápolást; méltó folytatása és kiegészítője az üllői-úti nagy kórháznak, valamint azoknak az állatoknak, melyeket a székes főváros az utolsó két évtized alatt óriási pénzáldozatokkal létesített.

A közegészségügy terén a főváros a lefolyt negyed században valóban rendkívüli haladást tett. Egymásután hatalmas kórházakat épített úgy a pesti, mint a budai oldalon, a nélkül, hogy az államnak anyagi segítségét igénybe vette volna. És ezeket a kórházakat nem csupán fölépítette, hanem roppant költséggel fenn is tartja. E tekintetben úgy szólván egyedüli főváros a

A SZENT-LÁSZLÓ-KÓRHÁZ BUDAPESTEN. — Az igazgatósági épület.

kontinensen, mert másutt mindenütt az állam gondozza a kórházakat.

A hetvenes évek elejéig a főváros pesti részén a Rókus volt az egyetlen fővárosi kórház, melyben az összes betegek elhelyezést nyertek. Járványos betegségek idején a betegeket bérházakban helyezték el, míg végre megnyitott az eredetileg katonai raktárnak épült barakk-kórház, melyet himlős és más hevenyfertőző betegek számára rendeztek be. Ez a kórház azonban az újabb higiénikus követelményeknek egyáltalán nem felelt meg. Ezért már néhány évvel ezelőtt elhatározta a főváros, hogy egy új fertőző kórházat építtet.

Az új kórházat Káuser József műépítész terve szerint 1892-ben kezdték építeni és csak most fejezték be. Az üllői-úti nagy kórház és a Pékerdő szomszédságában emelkedő új kórház a legújabb pavillon-rendszer szerint épült. Az előtte elvezető útra az egyemeletes igazgatósági épület nyílik. A földszinten van a beteg-felvételi iroda, melybe a beteget a kocsiból hordágyon viszik és fölvétele után a megfelelő pavillonba szállítják. Ugyanítt vannak az irodahelyiségek, az orvosok lakoszobái, a gyógyszerár, a hivatalnok lakások, külön feljáratokkal pedig a beteg-ápoló apácák hálótermei, a főnöknői szoba, közös étterem és házi kápolna.

Az igazgatósági főépület mögött van a nyolcz épülethöz álló kórház. Ezen épületek mindegyike két elkülönített, egy tágas, világos folyosó által összekötött pavillonból áll. Minden pavillonban a tizenhat ágat magában foglaló közös kórtermen kívül két külön szoba is van jobbmódú fizető betegek részére. A pavillonok alacsony nyomású gőzfűtésre vannak berendezve és úgy ez, mint különösen a szellőztetés mintaszerű. Minden egyes pavillon külön-külön légteroronyal, földalatti betoncsatornával van összekötve, a honnan dinamógéppel hajtott szélkerék a friss levegőt a pavillonban levő levegőcsatornába és így a fűtőkamarákba nyomja, a hol a fűtőtesteket megmelegítve, az egyes kórtermekbe kiömlik. A levegőtornyokban eszközölt mesterséges vízszelvény a bevezetett friss levegőt megmossa és lehűti.

Minden pavillonban külön falazott szellőztető kúrtók vannak, melyeken keresztül az elrontott levegőt a tetőn keresztül a szabadba vezetik. A kúrtók keresztmetszései úgy vannak számítva, hogy a benyomott friss levegő mennyisége és a kivezetett elromlott levegő mennyisége egymásnak megfelelő. Az óránkénti levegőváltozás egy ágyra száz köbméterben van megállapítva. A központi fűtés ezenkívül úgy szabályozható, hogy a tavaszi és őszi időre csakis a szellőztetés van működésbe hozva, a fűtés teljes mellőzésevel. A nyári szellőztetésre a nagy kórtermekben és a közös folyosókon csappantyúkkal szabályozható gerincez szellőzők vannak alkalmazva.

A csinosan parkírozott telep közepén áll a főzőkonyha, az éléskamrákkal és ételkiosztó helyiségekkel. Előtte nyitott veranda, a melynél az ételhordó kocsi állanak meg. Legháttal emelkedik a mosókonyha földszintes, két részre osztott épülete. Itt helyezik el, fertőtlenítik és tisztítják meg a szennyes ruhákat gépeivel.

A fertőtlenítő épület közelében van a telep

legszomorúbb háza, a halottas, ház a beszentelő helyiséggel, a halottas kamara, a boncoló-terem s az öltöző és szertár-helyiség, köröskörül nyitott csarnokokkal, hol a temetési kíséret és gyászolók foglalhatnak helyet. Közben van a három részre osztott kocsiszín és a már fertőtlenített ruhák raktára.

A kórház a modern higiénikus igények minden követelményének megfelelően van építve és berendezve. A termekben ruganyos ágyak vannak s mindegyiken finom pokrócz, lőszőr matrác és hófehér vankosok.

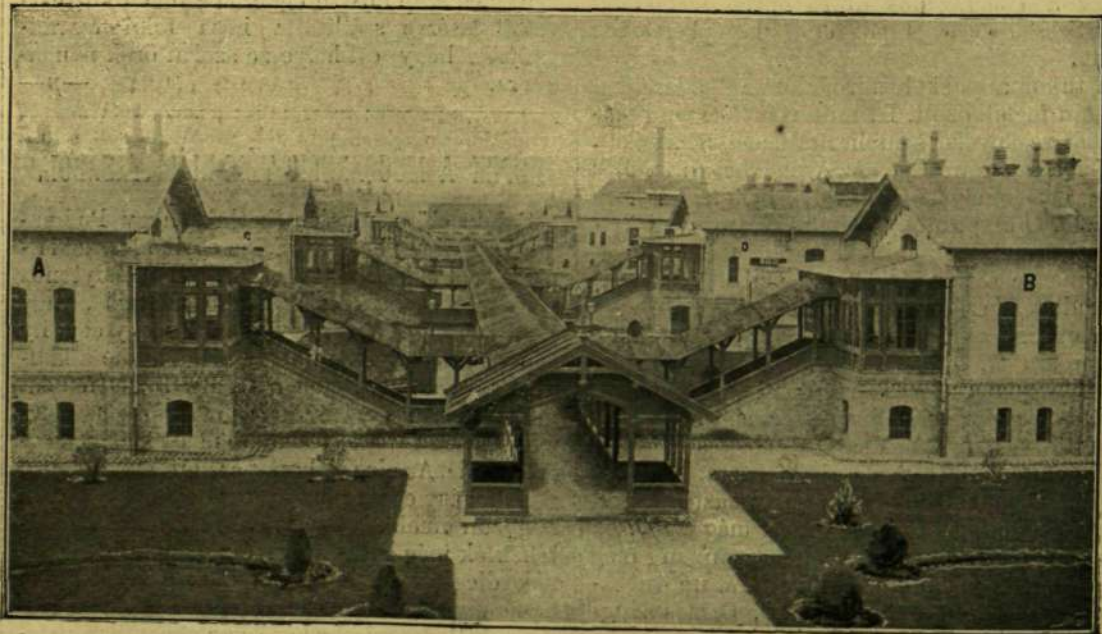
A kórházban összesen 108 beteg számára van hely, ezenkívül 16 külön szoba tehető betegek elhelyezésére szolgál. Himlő, vörheny, tifusz, difteritisz és más ragadós betegségek járványos fellépése esetén az új kórház nagy szolgáltatásokat van hivatva tenni a főváros közegészségügyének.

Az új kórház dr. Müller Kálmán igazgatása és dr. Gerlóczy Zsigmond rendelő főorvos vezetésével áll. A kórház november elsején megnyitott a szenvedő emberiségnek.

A GROHOVÓI HEGYOMLÁS.

A szép Quarnero-öbölből meredek lejtővel emelkednek ki a Karszt hegység nyugati lábai. E hegyláncok összezsúrodott sziklái között, a melyeken még a zúzmószerű növények sem igen kaphatnak silány táplálót anyagot, — zuhog a Fiumara (Recina) patak. A hirtelen összeszűkülő völgybe egy darabig bejut még a meleg scirocco szél, megeléjntve a másutt hatalmas cserfa és tölgyfa-szalak silány hajtásait; de a tenger partjától mintegy jó órányira megkezdődik az a kopár pusztaság, a melynek Karszt a neve.

Mikor a Fiumara patak megkerüli azt a meredek hegylábát, a melynek tövében egy sziklarepedésen át tudott magának utat keresni a tengerbe, egyszerre éjszaki iránynak tart s medre

A SZENT-LÁSZLÓ KÓRHÁZ BUDAPESTEN. — A kórház épületei az összekötő folyosókkal.

fölött szétnyílnak a sziklás oldalak. A hol egy maroknyi termő föld van, ott még találni egy-egy életéhez ragaszkodó bokrot, de a vízszíntől feljebb mintegy 60 méternyire kihalt a tenyészet. Egy-egy sziklarepedés alól ki-kihajlanak a nap meleg sugarát keresve a szürkés karszti virágok, a törékeny kőzetek itteni gyopárjai. Ha valahol utat keres magának egy-egy vízerecske, legott életre ébred mellette a vízi növények diónagyságu hűs levele, a mely azonban soha sem tud nagyobbá fejlődni. Mikor az első őszi bóra végig szántja a völgy-nyílásokat, ez a beteg virány is körövé válik. A madár szótlanul suhan át e tájon, ha erre viszi útja. Az öreg föld munkás bogarai nem csinálnak itt hangyavándorlást, s a novemberi napok beálltával visszabújik esőmosta lyukába a virgoncz vipera.

Ebből a pokoli világból, e szétnyílt völgyből húzódik éjszaknak e vidék egyetlen fás völgye, a grohovói völgy. Ide még bejutnak a nap jótékony sugarai s a kőgörgöttek között van annyi termő föld, hogy lábra kapjon a cserje. Mikor egy-egy jó eső után indítja ezt a kevés földet is, az itteni szegény lakosság nehéz munkával emel köré kőfalat, hogy megmentse az egyetlen birtokát, a mi egész éven át tenyészt az egyetlen megtermő fözeletet, a salátát. A nehezen felnövő facsoportok szorosan összetartó rendelkezben kapaszkodnak felfelé a törmelék és kőgörgöttek, ama sziklatornyok felé, a melyekből minden évben ledöntöget kettő-hármat az idő, a pusztulás.

Ebben az átkozott völgyben a múlt század vége felé tisztá magyar lakosok ütöttek tanyát, elvonulva az idegen nyelvű világtól. Régi magyar nemesek ezek, a kik egyedüli képviselői voltak a magyar nemzetnek a hullámzó tenger partja mellett. Az elzárkózottságban megőrizték eredeti szokásaikat s hazafias érzelmeiket, de a szomszédos lakosokkal való érintkezés kényszerűsége, az új nemzedéket, már horvát nyelvvel nevelték.

Az 1885. év november hó 30-ika egy borzasztó kölvárat eresztett alá a kis falura, a mely elpusztított a hegyoldal magasabb részén fekvő házak közül mintegy 29-et. Ez a pusztulás eltemette a lakosság felét is. A hegyomlások azóta évente kétszer is ismétlődtek, néha kikerülve a még megmaradt házakat, más-kor még nagyobb pusztítást vívén végbe a faluban. Az egykor virágzó faluból ma már csak 13 ház áll, de azokat is végpusztulással fenyegette a múltkor hegyomlás.

A legcekélyebb mozgás, egy közönséges bóra, megindítja a törmelék-lavinákat, s azok magukkal sodorják a kiálló sziklák gyenge ormait. A mostani hegyomlás azonban eddig legtöbbet ártott. Mintegy 7 ház annyira összeropadozott az erős ostrom alatt, hogy fedele alatt élő halandó már nem tartózkodhatik. A főbb útczavonalon 40 centiméternyi szélességben egy 60 méter hosszú repedés van mélyen a földben, a mely szakértők véleménye szerint földrendes munkája lehet; eme belső erők hozhatták egyúttal mozgásba a hegyfalakat is. A már rozoga házsorok között a Fiumara patak malom-ága mel-

let emelkedik az előjáró összeropadozott háza, mely egyúttal községháza meg koresma is; szűk udvarán egy hatalmas pózna nyúlik fel, élénk festéssel hirdetve a magyar nemzeti színeket. Erre a póznára egy hatalmas nemzeti színű zászlót huznak fel márczius 15-én és horvátul énekelve a Kossuth-nótát, ünneplik itt a magyar szabadság kezdő napját. A völgyre néző szobában mind a négy fal telve van arcképekkel, melyek Kossuth Lajos, Batthyány, Bem tábornok, Petőfi, Csokonai, Arany János, József főherczeg, József nádor, stb. arcképei. Deák Ferencznek, egy nagy arcképe egy keretben Ferencz József királyunkéval. A tükör alatt magyar czimer, melyet egy itteni ács lakos festett, alatta magyarul írva: „Isten áldd meg a magyart!” — Így őrzi ez az idegen nyelvű magyar nemes lakosság nemzeti érzelmét. Ez a fiúmei magyarok leggyakoribb kiránduló helye, dacára a nehéz útnak, melyet a hegymászás okoz. És ha meg-megzendül a magyar nótá a vidám poharazás és kitünő bor mellett, a betóduló lakosok tisztelettel kérik az engedelmet, hogy a magyar nótákat ők is hallgathassák. A lakosság között még élnek többen, a kik a 48-as szabadságharc alatt fegyverrel harcoltak a szabadságért, távol e kis helyiségtől. Merje csak valaki nekik azt mondani, hogy nem magyarok! — Mind megmutatja rá kutyabőr-levelét, melyet IV. Béla király adott nekik.

A GROHOVÓI HEGYOMLÁS. — A leomlott sziklák.

A hegyindulás folyton rettegésben tartja a 65 főnyi lakosságot, a mely sehogys nem tud megválni e szent félszektől, a magyarság végvárártól. Nyolcz család maradt e pusztulásnál fennél nélkül s a még többi álló házak mellett is ott van az alakerült szikladarab, a mely itt állott meg figyelmeztető gyanánt pusztító útjában s az a kevés ember, a kinek még van valami kevés félteni valója, a folytonos rettegés és imádság közt fekszik le hajlékában, nem tudva, megéri e a holnapi napot...

PAUR GÉZA.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Móra István. Földszint. Budapest 1895. Ha jól tudjuk, lapunk volt az első, mely Móra Istvánt az irodalomba bevezette. Körülbelül két éve lehet, hogy Zenta-szállásról egy egyszerű pusztai tanító néhány költeményt küldött be hozzánk. Meglepett bennünket a hang frissessége, a természeti képek eleven, színgazdag festése s az érzelmeknek az a finomsága, melege, mely nyári verőfény gyanánt ömlött el a költeményeken. Az ismeretlen pusztai tanító Móra István volt. Azóta lapunk számos költeményt közölt tőle, most pedig a nagy világtól távol élő költő, kibén az isteni szikrát a mostoha viszonyok sem voltak képesek elnyomni, egy csinos kötetet jelent

A GROHOVÓI HEGYOMLÁS. — A grohovói előjáró háza. Paur Géza fényképe.

meg az ősi könyvpiacon. E gyűjtemény kétségbevonhatatlanul igazolja, hogy nem csalódtunk első ítéletünkben, s Móra Istvánnal egy valódi tehetség tűnt fel, ki helyet, és pedig tisztességet kér magának irodalmunkban. Mint a nép gyermeke, közvetlen közel áll a szabad természethez s a nép gondolat- és eszmévilágához, ugyanaz a gazdag forrás bugyog föl lelkéből, a mely népköltészetünket táplálja s ép oly tisztán, ép oly üdén mint az utóbbiban. Bár kötete irodalmi műveltségről és olvasottságról tesz tanúságot, idegen hatásnak semmi nyoma nála; a mit ír, saját lelkéből írja, abból a lélekből, melynek olyan a tükröző képessége, mint egy csendes tó vízének. A természeti képeket sokszor ritka szerencsével köti össze saját érzelmi világával. Ilyen pl. a következő néhány sor:

„Kinn lakunk a pusztán, a világtól félre,
Kétszer, költözöben erre jár a golya;
Meg is látogatott mindig, évről-éve,
Néha jövetelben, néha búcsuzóbán.
Három virág nőtt égő szerelmünknek,
Soha sem aggodtam, hogy fogunk megélni!
Isten megnöveszté velük kenyerüket!”

Az eleven érzék a természet iránt, a meleg családi érzés s a mély, igaz vallásosság, ez a három legjellemzőbb vonása Móra István költészetének, melyek azt sávir, önmagával meghasonlott korunkban valószínű oázis teszik. Nem mintha Móra István az életnek mindig csak derűs oldalát nézné. Ismerte a nyomorúságot, szenvedést, nélkülözést:

„Boldog gyermek-élet! nevető szivárvány,
Angyalok meséje, fényes tündér-álmom
Nem száll vissza hozzám emlékezet szárnyán,

Sohase volt nekem fényes szivárványom!
Ha volt is, minő volt! — téli éjszakában
Ráborult a földre nehéz, hideg pára,
Holdvilág derengett sárga-haloványan
S ködre vont szivárványt megtörött sugára.

Fekete kenyér volt csemegéje, altató nótája édes anyja sűrű zokogása, nehéz idők jártak, utolsó darabját ették a kenyérnek. De a borongó hangulat nála nem sokáig tart, hű felesége s mosolygó gyermekei közt szíve boldogsággal esordultig megtelik s zúgolódás helyett csak áldani tudja a gondviselést. Örül, hogy dolgos, munkás életet adott neki s szerény körében föltalálja a legfőbb kincset, a megelégedést:

„Ez a kenyér, e barna, e kicsiny,
Ez a világon a legjobb nekem:
Lisztjében nincsen szitkozó panasz,
Mások kenyét ízén nem érzem.

Móra Istvánnak egyik legfőbb ereje nyelvének tösgyökerez magyarsága s az a tehetsége, hogy gyakran egyszerű szavakkal valódi művészi képeket tud festeni. Ime egy idylli kép:

„Az csak a mulatság: meleg verőfényen
Gyűjteni a szénát asztalsima réten;
A nagyobb fiam is vontat egy gereblyét,
Vékonyzállú tarló föl nem törí talpát;
A kicsiket csálja a tocsogó semlyék,
Hol nyalábra szedik tavalyi nád farkát.
A karsu rudasfát emeljük mi ketten:
A boldogabb végét nekem engedd, lelkem!”

Nem állítjuk, hogy Móra István egészen kiforrott tehetség. Sokszor terjedős, szószaporító s keveset gondol a versek kerekded alakításával, szóval még további önművelésre szorul; de tehetsége oly valódi

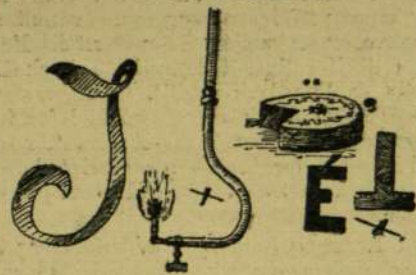
A GROHOVÓI HEGYOMLÁS. — A grohovói völgy a kalvária fölötti gerincezről nézve. Paur Géza rajza.

Pályoz. d. 8014.

1. V. a. c. 6. — K. 5. — d. 6.
2. V. a. c. 6. — K. 5. — e. 5.
3. V. a. c. 6. — K. 5. — f. 4.
4. F. v. V. mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. —
Andorfi S. — Kovács J. — Erdőgh János. — Csekemén:
Balogh Dénes. — A pesti sajtó-kör.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 44-ik számában közölt képtalány megfejtése: A mesterség aranyát ér.

Heti naptár, nov.—dec. hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israellita
25. V. 28. Katalin	27. Katalin	13. E. 28. Krizosz	26.
26. H. Konrad	Konrad	14. Fülöp	27.
27. K. Virgil p.	Virgil	15. Számónasz	28.
28. S. Rufus	Szostén	16. Máté ap	29.
29. C. Szaturnin	Szaturnin	17. N. Geregye	1. Kisli R.
30. P. Andráp.	András	18. Flato vt.	2.
1. S. Elig p.	Elig	19. Barlaam	3. S. Told.

Szólóváltozás: Ujhold 27-én 9 ó. 54. p. d. e.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Egész selyem, mintázott Foulardokat (mintegy 450 különböző fajban), méterenként 75 krtól 3 ft 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 ft 65 krig — sima, kocskás, csikos, virágos, damasztolt minőségben (mintegy 240 féle diszpozíció és 2000 különböző szín és árnyalatban) szállít postabér és vámmentesen a privátmegrendelő lakására Henneberg G. (cs. k. udv. szállító) selyemgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címz. levelekre 10 kros és levelezőlaponkra 5 kros bélyeg ragasztandó.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító társaság.

Alapították 1843.

1892. év végén 1893. év végén
Összes vagyon 907 millió frank 967 millió frank.
Bevételek 208 1/2 217 1/2
Teljesen (term.) 78 1/2 93
kül. ny. tartálék

Ily magas tehermentes nyereségtartalékot a világ egyetlen biztosító intézete sem mutathat fel. Biztosítások minden táblázat szerint a legelőnyösebb feltételek mellett — Méréselt díjak és magas nyereségek. — A kótvények két év után megtámadhatlanok, 3 (három) év után nem válhatnak érvénytelenné.

„Magyarországi vezérigazgatóság”
Budapest, IV., Károly-körút 26. sz.

Nº 4711.

Eau de Cologne

(aranyos-kék rácsos)

Mülhens Ferdinandtól, Kölnben.

A legjobb ecégnek elismervo.

Készletben majd minden finomabb illatszertálletben.

Nagybani Raktár

Bécs XII. 2, Rudolfsgasse Nr 56a

Az őszi idényre.

Teafőző üst és számvár. Tea-asztal. Oro-zugmuni sárczipó. Szobatorna-készlet. Halmasakk, lövész, dominó, társasjátékok. Biztonsági óngöror-váló készülék. Ezüst-tisztító szappan és por. Por-czellán-ívog tapaszószér. Légzuzam elzáró pamut henger. Meghűlés ellen elzáróbetét-tálp. Gummi áru. Uj aranyozó, melykel mindeki azonnal moshatóan ujja aranyozhat elavult tűkór- és képrámát, szobrot, virágasztalt stb. Üvegje ecsettel 80 kr. 1/2 lit. üveg 3 ft. Megrendelési cím:

KERTÉSZ TÓDOR

Budapest, Kristóf-tér.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve.

Varju és Társa

cs. és kir. szab. hangszer-ipar

Budapest, VIII., József-körút 20.

Ajánlák saját gyártmányú hangszereket, különösen az általuk feltalált szab.

CZIMBALMAIKAT,

továbbá harmonika, hegedű,

fuvola, rézhangszerek, vala-

mint azok alkotórészeit, melyek

20 százalékkal olcsóbbak,

mint bárhol.

Javítások elfogadtatnak és használt hangszerek be-

cseréltetnek. 5962

A 'Franklin-Társulat' kiadásában Budapestben meg-

jelenl és minden könyvtárban kapható:

A huszadik század
szociálpolitikájának
történelme.

Irta Králitz Lajos

Ara fűzve 80 kr.

Fontos gyomorbetegségeknek!

a Barella P. F. W.-féle

Világi gyomor-por.

Kitüntető. Páris 1889. Genf 1889. Brüsszel 1891. Magdeburg 1893. Bécs 1891. London 1883. Chicago 1893.

Kiváló eredménytel használhatók mindennemű gyomor-betegségek ellen, mint: gyomorgyulladás, gyomorsav, égés, nyerszintű veső- és hólyagbajoknál, megszüntet azonnal mindennemű fájdalmakat. Hogy minden kétéltedéseknek elejét vegyem, ingyen, csak a portó megfizetése ellen, küldök mintákat!

Valódi csak dobozokban 1 ft 60 kr.

Berlin S. W. P. F. W. BARELLA

Friedrichstr. 220-1. francia orvosi társulatok tanja.

Raktár Budapest Török József gyógyszer. Király-utca.

EZREK MENNEK CARLSBADBA,

hogy rossz gyomorki kireperálják és újra jól emésztessenek és erre alkottak — néha hiába, egy vagyont; pedig ezt a célt ottthon kényelem — használata által, ben, kevés költséggel elérk a „PEPSIN-BOR” mely az élet megemésztési segítő és a gyomort rövid időn tökéletesen helyreállítja. — Az én pepsinborom kedves izre, és hatása ki nem marad. Egy üveg ára 1 ft 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 ft.

Rozsnyay Máttyás, gyógyszerész,

művegyészi laboratoriuma Aradon.

Kapható Budapest: Török József ut. gyógyszer-tárban és minden magyarországi gyógyszer-tárban.

A 82,502/II. sz. rendeletben a magaskormány részéről ajánlv

Tüzi fecskendő

tökéletes ventilrendszerrel (központi fém-ventilek egy csomóban egyesítve). Különböző méretű, kőszeg, tűzőltők és gyárak részére, tűzőltő szerek mindenben, anihil-török, kender- és spirál-tömöl, felszerelések tűzőltők számításai, szálak, övek, stb. szab. létrák, építési és katasztrófa-tyúk, mindennemű ar-matúrák, gősfűtőle-nitők, szerszámok, jutyános árban jóállás mellett kaphatók

Tarnóczy

tűzőltőszér- és

gépgyár-részvény-társaságnál Budapest.

Gyár: Külső váci-út 95. — Mintalep: Teréz-körút 36. sz.

Hasznos karácsonyi ajándék

fiúk és leányok,

valamint a rajzolónak minden barátja számára.

Dikopter Schwarz és Eppers szabadék.

Elő, igazán használható rajz-készülék.

Lehetővé teszi a képek minden, nem talán elcsúsztat, alk vagy görbült rajz-felületen, a kép világos láthatósága mellett, a rajban teljesen gyakorlati munkát, a rajz-művészet is, a szabad kézi rajzolat, esetleg festés is, előnyök, tárgykép, minták, monogrammok, plasztikai tárgyak, virágok, épületek, tájképek után; külön-ből magyarában és pontos ábrát szerint, az egyszerű kezeléssel, üveglen-cse nélkül, ezüsttűkór-reflex által.

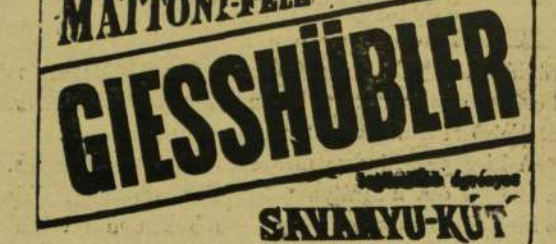
Ára o. é. ft 5.50.

— Képes tervezet ingyen.

Szállítja utánvét mellett, a szabadék tulajdonosa:

Schwarz Rudolf, technikai és gép-üzlet,

Bécs, III., Reiserstrasse 41.

Évek óta kipróbált, fájdalomcsillapító házi szer

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

Köszvény, csúsz és idegbajok ellen.

Kwizda-féle köszvényfolyadék

1/2 palack 1 ft o. é.

Kwizda-féle köszvényfolyadék

1/2 palack 60 kr.

Kapható minden gyógyszer-tárban.

Kwizda-féle köszvényfolyadék.

Főletét: kerületi gyógyszer-tár Kornburgban.

Magyarországi főraktár TÖRÖK JOZSEF gyógyszer-tára

Budapest, Király-utca 12. 5668

Fontos hölgyeknek!

Van szerencsém a t. hölgyvilág szíves tudomására hozni, miszerint kizárólagosan csak szakavatott női kiszolgálattal be-

rendezett hölgy-terméket Budapest, Főherceg Sándor-utca 12. I. em.

alá helyeztem át.

Készítetek pontos méretek szerint: Easzkótok, köldök- és minden egyéb adyvkótok. — Ujdonság! Hastartó fűző: vándor-veze, köldök- és hassejrv ellen. Kiegyenlítőes a test gy. formá-sára, az el. nélkül. Orthopédiai fűzők stb.

Ugyonit nagy raktárt tartok: Göröcs elleni gummi harisnyák, — valódi franczia gummi árak. — fészkendők- és irri-gátorokból, valamint a betegségekhez szükséges összes tárgyakból.

— Kiváló pontos kiszolgálás! — Méréselt árak! — Kiváló tisztelettel

KELETI J. cs. és kir. szab. kötszerész.

Főüzlet: Budapest, Koronaherceg-utca 17.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Haladás verseny-képesség, 1893. ipar-egyesületi ezüst éremmel kitüntetve.

Pontos javítás és a jó munkáért 1893. ipar-egyesületi ezüst éremmel kitüntetve.

Hevesi Balázs

utóda

HARKAI MÁRIA zongora-gyáros.

1891. állami kedvezményben kitüntetett.

Budapest, Koronaherceg-utca 10.

Ajánlja kitűnő minőségű, legelső tanároktól elismert,

hangverseny-zongoráit.

Rövid száraz-zongora és legrovidebb Mignon-zongorák, vasszerkezettel. Sínfűző vasszerkezettel, cimbalomok kaphatók nagyobb választékban.

Javítás elfogadtatnak a legelőnyösebb feltételek mellett.

Az állami iskolák részére gyárból vásárolnak.

CALDERONI ÉS TÁRSA

IV., Kis hid-utca 8. BUDAPEST, IV., Váci-utca 30.

Ajánlanak leguabb salon-lorgnetteket,

orresipetöket és szemüvegeket, színházi,

katonai, vadász és tábori látcsöveket, mezei és

ui táves-öveket, nagyító üvegeket, gör-

csöveket, finom salon Stereokopszerekre-

nyeket, varázslámpa és fátolkép-készü-

lékek, díszes kiállítású aneroid légsúly-

mérőket, terem- és ablak-hőmérőket,

iskolai és svájci rajzszerkeket, kalei-

doskop, lépésmérőket, másodperc-

mutatókat, metronomokat. 5975

Fényképészeti készülék hölgyek,

turisták, festőművészek stb. számára.

Képes árjegyzékek kívánatra

bérmentve állnak rendelkezésre.

BERKETZ ISTVÁN

selyem- és szőr-ruhakelme festő

vegyileg mosó és tisztító üzlete,

BUDAPESTEN.

Üzlet: IV., Belváros, rózsater 3. sz. Gyár: IX., Ferenzváros Kinyi-utca 14.

Vegyileg fest, mos és tisztít mindennemű ruhakelméket részben és egészen is,

nével: selyem crépe, atlasz, terno, cachemir, delin fehér vagy bármily színes kel-

méket, szőr- és félször szöveteket stb., posztókat, butorkelméket függönyöket, csip-

kéket és apróságokat, a lehető legolcsóbb árért. 5806

PESTI MAGYAR KERESKEDELMI BANK.

HIRDETMEY.

Az 1894. évi november hó 17-én tartott rendkívüli közgyűlésen elhatároztott, hogy a bank részvényitökje 5000 drb új részvény kibocsátása által két és fél millió o. é. forinttal felemeltesék és hogy ezen új részvények, melyek 1895. január 1-től az illetéktelenben részesülnek, a régi részvény birtokosainak átvételre felajánlatsanak.

Ezen határozat alapján a régi részvénybirtokosoknak a fentmeltelt 5000 drb részvény következő feltételek mellett átvételre felajánljuk:

1. négy régi részvény a. ján egy új részvény vehető át.

2. Az átvételi árforlyom o. é. 1000 forintán állapítatik meg, melyből 500 ft a részvényitökére, o. é. 500 ft p. lig a tartalékalapok javára fog iratni.

3. Az átvételi jog a külbenteni elenyésztes terhe alatt f. évi november 19-től kezdve f. évi december hó 3-ig hétköznapiokon értékpapir-pénztárnaknál gyakorolható.

A ki átvételi jóvával élni kíván, tartozik a régi részvényeket szelvénnyel

nélkül jegyek kíséretében, melynek mintáj, az értékpapir-pénztárnál átvethető,

lebellyegzés végett ugyanott benyújtani és egyidejűleg az első részvételést készpénzben teljesíteni.

4. A benyújtott régi részvények lebellyegzésük és az első részvételésnek

teljesítése után 8 nap múltán egy ideiglenes elismervény kíséretében vissza-

adatok, mely utóbbira az első, valamint a további részvételések nyugtáztatnak.

5. A fizetések követezőképek teljesítendők:

o. ért. ft 200 1894. november 19-től december 3-ig 5976

o. ért. ft 200 1895. január 1-től január 15-ig

o. ért. ft 200 február 1-től február 15-ig

o. ért. ft 200 március 1-től március 15-ig

o. ért. ft 200 április 1-től április 15-ig

Szabadságában áll azonban az ideiglenes elismervények birtokosainak,

több részletet vagy valamennyit egyszerre a kitűzött határidő előtt is befizetni.

Az 1895 január 1-je előtt teljesített befizetések után a bank a befizetés,

napiától 1894 december 31-ig 5% kamattal térít meg, ellenben elő befizetésekre,

melyek 1895. évi január 1-én töl teljesítetnek, a bank 5% kamatot fog beszédni.

Részbefizetések késedelmissége vagy elmulasztása az alapszabályok 8. és

9-ik §§. alkalmazását vonja maga után.

6. Valamennyi részlet befizetése után, de nem 1895. május 1-seje előtt,

a fokozatos bélyeg-illeték lefizetése mellett az ideiglenes elismervény teljesen

befizetett részvényre átcserélhetnek.

Negyed részvényre szóló ideiglenes elismervények nem adhatnak ki,

ha azonban oly részvénybirtokos, kinek csak egy, két vagy három régi

részvénye van, átvételi jogát gyakorolni kívánna, azt igazolmány alapján

teheti. A teljes befizetés után négy ily igazolvány 1895 május 1-től kezdve

egy teljesen befizetett részvényre átcserélhető.

Budapest, 1894 november 18.

Az igazgatóság.

* 8. §. Minden, az esedékesség napján nem teljesített befizetés után 6% késé-

delmi kamat jár. — 9. §. Az ideiglenes elismervények számai, melyekre a befizetés

az esedékesség napján nem teljesített, a fizetés elmulasztásának az alapszabályokban

szabott követezőkre való utalás mellett három ízben közzétetnek. (Álpsz. 71. §.)

Ha hétélt az utolsó közzététel után joga van a társaságnak kijelenteni, miszerint a

késedelmes részvényesek társasági jogukat, az illető ideiglenes elismervények pedig

érvényüket elvesztették és fel van javoztatva az utóbbiak helyett ugyanezen számmal

ellátott új elis mervényeket közzédeleg eladni. — Ezen határozmány az ideiglenes

elismervényeken kitüntetendő.

Tiszta nickel-főzőedények.

Ezen látható bejegyzett védjeggyel ellátottak

jótállás mellett.

Tiszta nickelből előállítva és elpusztíthatatlanok, mintán egy darabból préseltet-

nek és tartósság tekintetében az aczéllal azonos. Még vigyázatlan

BUDAPESTI CZÉGEK.

Eisenschiml és Wachtl Budapest, Váci utca 12 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62. Legnagyobb raktár mindenféle fényképezési gépek és készülékekkel. Alapítva 1856. — Többször kitüntetve. Árjegyzékek ingyen és bérmentve. Uj! A fotografálás elemei. Ár 2 frt.	„Toronyóra“ palota, lakatya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be Mayer Károly L. 1-es magyar gőz-órát Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költséggel együtt.	KERTÉSZ TÓDOR. Műparáruk tára. Kunstgewerbliche Geschenke- Gegenstände. Magasin des Nouveautés indus- trielles. — Fancy Goods. Budapest, Kristóf-tér (Gróf Teleki palota).	A Magyar Asphalt részvény-társaság Budapest, Andrássy-út 30 elvállalja jótállás mellett legolcsóbban asphalt-burkolatok fektetését és nedves lakások, pinczék, stb. gyökereit szárazzártatását. Telefon.
ROTHBERGER JAKAB os. és kir. udvari szállító. Budapest, Váci-utca 23, a nagy Kristófhoz ez. házbán. Kész fűrészbűk a legdúsabb választékban. A készí- mények elegáns, tartós és jutányos voltáért, valamint világhírlapokon a legmagasabb értekeléssel kitüntetve.	Türelmet Nyugalom Gyermekkedvesség Bónuszok	Gerson Anna asszony BUDAPEST, Andrássy-út 21. (félelelet).	STOWASSER J. hangszergyára Budapest, II., Lánchíd-u. 5. a cs. és kir. hadsereg szállítója. Mindennemű hang- szerek és alkatrészeik. Igazítások a legpontosab- ban eszközöltek. Árjegyzék kíváncsiakra ingyen.
Vízhatlan esőköpeny, gummi sárvédő és csizmák. Sebészeti műszerek és kötszerek stb., torna- és testmozgató szerek. SCHOTTOLA ERNŐ BUDAPEST, Focsi-utca 10. Gummi és linoleum szőnyegek. Sebészeti, műszaki és pinceszegészeti árjegyzékek kíváncsiakra bérmentve.	Hirdetések felvételnek a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.	GERŐ ADOLF cipész-mester. BUDAPEST, V., Fűrdő-utca 2. sz. Ajánlja készítményeit fájós lábakra.	

48. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, DECEMBER 2.

41. ÉVFOLYAM.

 Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
 POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre 6

 Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
 félre 4

 Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.—
 félre 2.50

 Külföldi előfizetőknek a postailag
 meghatározott viteldij is csatolandó.

BACSÁNYI JÁNOS ÉS FELESÉGE.

BACSÁNYI JÁNOSNÉ *Baumberg Gabriella* két, kevésbé ismert arcképét mutatjuk be ez-
 úttal s evvel együtt Bacsányi János ké-
 pét is föllevenítjük olvasóink emlékezetében;
 Baumberg Gabriella ránk néve épen abból
 az okból érdekes, mivel neje volt e sokat szen-
 vedett magyar író. E házasság megkötésé-
 vel két költői lélek fűződött egymáshoz, s bi-
 zonyon mindkettőnek szüksége volt arra a
 szívós kitartásra, melyet a megpróbáltatás
 reájuk mért. Bacsányit szókimondó bátorsága,
 nyílt természet, férfias fellépése, legfőként
 pedig büszke önértéke tették összeférhetlenné
 azokra nézve, a kikkel sűrűbben érintkezett.
 E miatt kellett a „Magyar Múzeum”, ez első
 tudományos és aránylag magas színvonalon

levő folyóiratunk szerkesztésétől visszalépnie
 Kazinczynak, mert a két önértékes ifjú író —
 mint két hegyes tör — sehogysem fért össze.
 Bacsányi — mint tudva van — a korabeli írók
 akármelyikével könnyen kiállt volna a versenyt
 esztetikai izlésére és tehetségére nézve. A
 francia irodalomnak egyik legalaposabb ismer-
 ője volt, s nemcsak a philosophusokat és költ-
 őket, hanem a politikusok műveit is tanulmá-
 nyozta. Nem csoda, ha a forradalmi eszmék
 először az ő lantján szólaltak meg nálunk.
 Ő követelt jogokat a jobbság részére, mely
 a „rabságnak kínos kötelében” nyögött. Áltá-
 lában költészetét egészen áthatotta a fran-
 czia szellem, s mikor forradalmi költeménye:
 „A franciaországi változásokra” cím alatt a
 „Magyar Múzeum” II. kötetében megjelent,
 ezzel hányattatása is megkezdődött. Előbb
 párbajra hívta ki hivatali főnökét, ki azt vissza-

utasította, mert nem tartá méltónak magához,
 hogy egy nem nemes családból származott
 ifjúval vivjon; majd az ármány kezdte meg
 aknamunkáját ellene, minek az lett a követ-
 kezménye, hogy 1793-ban elvesztette állását.
 1794-ben gróf Forgács Miklós nyitrai főispán-
 nál talált menedéket; 1795-ben elfogták és a
 Martinovics-féle ügy részeként törvény elé
 állították, s ha a vád alól fölmentették is, a
 börtön falaira írt szenvedélyes kifakadásaiért s
 önvédelmében tanúsított „veszedelmes” elveiért
 egy évi fogházra ítélték s vasra verve Kufsteinba
 vitték.

Bacsányi ez évet folytonos tépelődés közé-
 pette élte át. A soha véget érni nem akaró hosszú
 napok komor egyhangúsága érzékeny lelkét
 megható panaszra ragadja. Mikor „némulva
 szendereg a világ”, s minden csendes; őt csak a
 gyengén fénylő hold sugarai vigasztalják.

Füger Frigyes Henrik 1807-iki festménye.

Klein de Mantis 1791-iki festménye.

BACSÁNYINÉ BAUMBERG GABRIELLA ASSZONYKORI ÉS LEÁNYKORI ARCKÉPE. — Bubits Zsigmond püspök birtokában levő festmények után.

Szőnyegek,

függönyök, asztal- és ágyterítők, diván-áthuzatok, flanel- és
 uti takarók, paplanok butor-szövetek, kokosz-lábtörölők, lópok-
 rócok, viasz-parkéták és linoleumok

legnagyobb választékban kaphatók

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

m. kir. szab. nagykereskedők szőnyeg-raktárában.

BUDAPEST, V. kerület, Erzsébet-tér 11. szám,

fiók-üzletek: Debreczenben és Nagyváradon.

5943

Lényegesen leszállított árakon.

Futó-szőnyegek	Mandilla futók —22, —30, —40 kr. méterje és feljebb
	Kokosz —50, —70, —90 „ „ „
maradékok	Tapestry 1.—, 1.25, 1.40 „ „ „
	Brüsseli 1.—, 2.—, 2.70 „ „ „
	Nyírott 3.—, 3.50, 4.— „ „ „

készletekből	egyes asztal-terítők — 2.— frttól feljebb
visszamaradt	ágyterítők — 3.50 „ „

Kész varrott szőnyegek

arányos	140 ctm. széles 2 lapból varrva	frt 5.50 és feljebb
	210 „ „ 3 „ „	10.— „ „
	280 „ „ 4 „ „	18.— „ „
hosszaságban	350 „ „ 5 „ „	30.— „ „

Francia butor-crép	— előbb 1 frt, most csak frt —.60 kr. méterje
Imitált flanel-takaró	— 4 „ „ 2.60 „ darabja
Valódi	— 120/170 „ 6 „ „ 4.— „ „
	— 150/200 „ 10 „ „ 7.50 „ „

Szatin- és selyempaplanok dús választékban.

A „Franklin-Társulat” kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kaphatók

az 1895-dik évre szóló általánosan kedvelt dús tartalmu

NAPTÁRAK

ugymint:

ISTVAN BACSI NAPTÁRA. XL. évfolyam. Képekkel. Alapítá Majer István. Füzve 50 kr.	SZÉKELY-EGYELETI KÉPES NAPTÁR. Szerkeszti a központi választmány megbízásából Benedek Elek. XIV. évfolyam. Füzve 30 kr.
PROTESTÁNS UJ KÉPES NAPTÁR. XLI. évfolyam. Szerk. legifj. Szász Károly. Füzve 50 kr.	NEUER ILLUSTR. VOLKS-KALENDER für Ungarn u. Siebenbürgen. XL. Jahrg. Geheftet 50 kr.
FALUSI GAZDA NAPTÁRA. XXXI. évfolyam. Szerkeszti Kovács Béla. Füzve 80 kr.	HATÁRIDŐ-NAPTÁR. mindennemű hivatalno- kok, ügyvédek, jegyzők, orvosok, gazdatisztek, utazók és üzerek számára, hasznos jegyzetekkel és 366 üres lappal ellátva, írópapíron és kemény kötésben 1 frt 20 kr.
LIDÉRCZ-NAPTÁR. XXXIV. évfolyam, képekkel. Füzve 60 kr.	A MAGYAR NÉP NAPTÁRA. Szerkeszti ifj. Tatár Péter. Képekkel. XL. évfolyam. Füzve 25 kr.
HONVÉD-NAPTÁR (együttal katonai napt.) XXVIII. évfolyam. Szerkeszti Áldor Imre. Füzve 60 kr.	UJ FALI NAPTÁR egész iv 20 kr.
A MAGYAR NOK HAZI NAPTÁRA. XXVII. évfoly. Szerk. Beniczky Irma. Képekkel. Füzve 60 kr.	NEUER WANDKALENDER, 1 ganzer Bogen 20 kr.
BORASZATI NAPTÁR. Szerk. dr. Lónyay Ferencz. XXII. évfolyam. Füzve 80 kr.	